

**KOR UQAAD
AQOONTAADA
WAXAA
DIYAARIYAY
KORODHSO.CO
M**

WWW.KORODHSO.COM

HAN YARIDA ARDAYDA MAANTA

Sanad weliba waxaa ka soo baxa Jaamicaddaha tiradda badan ee dalkeenna kumannaan arday ah oo isugu jira hablo & inammo haddana marka ay ku soo biiraan suuqa shaqadda waxna kama bedelaan haba yaraato'e, xagga habdhaqanka dadka shaqaalaha kale, akhlaaqda, cadaaladda, wadaniyadda, qabyaaladda, musuqmaasuqa, maamul xumidda IWM oo dalkeenna burburiyey. Hadba halka ay joogto ayey kaga miisaan, malaha waa dadkaaga dhinac ka raac. Marka waxaan is weydiiyey maxaa ugu wacan arrintaan?

Somalidu waxey tiraa " Geedkii geed doon noqonaayo tilmaatiisaa laga gartaa" geedka laga sameysan karo doon/laash ee sal weyn leh tilmaamtiisa & muqaalkiisa laga gartaa. Haddaba ardayga marka uu jaamicadda joogo ayaa laga gartaa hammiga & yididiiladda uu xambaarsan yahay. Arday ayaa la weydiiyey maxaad jaamicadda qeybtan ugu soo biirtay? Wuxuu yiri " waxaa leygu yiri lacag fara badan baad dowladda ka heleysaa" oo ah hanti badan baad dowladda ka lunsan kartaa si sharci darro ah. Mid kale wuxuu yiri "waxan u joogaa halkaan inaan wax barto oon ku shaqeysto kadibna iska guursado sida caadadda ah". Waxaa nasiib daro ah in qof bani aadam ah oo Ilaahey siiyey caqli & maskax uu inuu ku hamiyo uun wax iska caadi oo qof kasta gaari karo, isaga oo arkaaya caqabadaha ku huwan dalkiisa & dadkiisa, isaga oy u muuqato aduunyadda kale ee horumarka aan wada arkeyno gaartay iyaka oo Qaran ah halka anaka aan kala qeybsannahay. Ilaah baan idinku dhariyey Maxaa farqi ah oo u dhaxeeya midka mooryaanka ah, kan derbiyadda fadhiya, ka aan waxba baran ee iska nool iyo ardayga jaamiciga ah ee maanta haddii ay isku hammi yihiin isku aragti yihiin? Illen doqon kastaa ku fekerta iney lacag hesho, guursato, dadkeeda dhinac ka raacdo. Hadaafka ardayga maanta waa sidaa. Sidaa darteed bey ardaydennii ku fashilmeen, waxna uga bedeli waayen mujtmaceenna bahaloobay ee ku faana waxa aadmiga ilbaxa ah ka

yaqyaqoodo.

Waxaa haboon in ardaygu yeesho mabda' guud & ahdaaf sareeysa oo waxtar u leh dadka & dalka iyo inuu ku fekerro inuu hirgeliyo arrintaas. Han ka weyn inuu shilimaad uruusado si uu addunyaddan awooweyashiisa ka deyriyeen, kana carraabeen ugu raxeysto oo ugu nagaado. Han ah inuu badbaadiyo mujtamaciisa, u horseedo cadaalad, nabadgelyo, wadaniyad, is xushmeyn, is aaminaad, is jaceyl, horumar, daacadnimmo, hufnaan, wadashaqeyn IWM inuu u horseedo. Tan ayaana ah hadafka guud ee waxbarashadda sida ka muuqata ereyadan oo uu tiriyey abwaan Xasan Sheekh Muumin (AUN), codkiisa dahabiga ahna uu ku laray Axmed Mooge (AUN). Ereyadan oo Marka aad akhriso jiririco kugu beerayo ood soo xususaneyso waayahaaga waxbarasho waa kuwan ee sii akhri:

Waxan ahay wadiga dugsiyadda

Waxan ahay waanadda macalinka

Waagii baryaba

Ubax laga waraabshoo

Waxan ku werwereeynaa

Wadankiina wax u barta

Oo xambaara waajibkiisa

Wahsan meyno...

Waaban meyno..

War-wareegimeynoo

Weec-weecan meynoo

Guul wacan.... Cadaw ka waabto

Nolol wanaagsan.. Iyo barwaaqo

Nabad lagu wadaagoo

Ha ku waaro wadankeenna

Wadankeenuu waa

Wadnahii jirkeenna

Waraabinaayey dhigoo

Waan ku wardiyeeynaa

xxxxxxxx

Waxan ahay waayaha adunyadda

Waxan ahay wadadi la soo maray

Maalintii weliba

Barbaarta looga waramoo

Waxan wacad ku qaadnay

Geyigiina wax u barta

Oo ka jira waxyeeladda

Waalidkeenna...

Wehelkeenna

Iyo walaalaheenba...

Wiirad aad ka dowerno

Wada dadaalka.. Haka Walaacin

Waaxyaheena... Wadajirkeenna

Somali weynoo

Isku duuban waarimaayo

Wadankeennu waa

Wadnahii jirkeenna

Waraabinaayey dhiigoo

Waan ku wardiyeeynaa

xxxxxxxx

Qofki ereydaan dhuuxa ee si qotodheer u eega wuxuu si kooban u garan karaa ujeedka qoraalkan.

Faaidooyinka Aqoonta Iyo Muhiimada Ay U Leedahay Qofka Iyo Bulshadaba

Aqoontu waa furaha Nolosha, Aqoon la'aan waa iftiin la'aan waa aqal iyo ileys la'aan . Dhamaan umadaha dunida ku nool

waxay ku sugan yihiin xaalado aad u kala duwan oo dhanka nolosha ah , sidoo kale waxaan ognahay in dunida maanta ay u qaybsan tahay labo qayb oo waxkasta ku kala duwan ,

waana dunida hormartay iyo dunida danbaysa..xaqiiqda dhabta ah ee dunida u kala qaybisay sidaas ayaa ah waxbarashaduna ay ugu kaladuwan yihiin wadanba wadankale ugu duwanyahay .. wadama aadka looga qadariyo waxbarashada waxay gaareen hormar la taaban karo halka wadama aan laga danayn waxbarashada ay yihiin kuwa aad u danbeeya marka dhinac kasta laga eego.si la mid ah sidaas waxaa aad ku kala duwan dadka waxbarta iyo kuwa aan marna qiimayn waxbarashada.

Aqoontu waa sheyga kaliya ay dadku ay ku hormarikaraan waana laga maarmaan ay utahay nolosha beni aadamka marna masimano qof aqoonle iyo qof aan aqoon laheyn .

Waxbarashada waa aasaaska nolasha waxaana lagama maarmaan ah inuu qofka waxbarto si uu unoolaada ,waxaad kadeemikartaa xaalada miyiga dadka kunool waxaa waalidka caruurtiisa uu baraa ugu yaran sida wax loo tacbado ama xoolaha loo raaco maxaa yeelay waxay cadaynaysaa in uusan qofka noolaankarin ilaa uu wax barto wuu noolankara laakin ma ahan mid uu asaga kuqanacsan noolashiisa. qofku wuxuu nolol sharaf ah oo farxad ay ku dheehantahay heli karaa marka uu barto xirfad uu ku shaqaysan karo . sidoo kale dal wuxuu hormari karaa oo kaliya

marka ay jiraan dadkii hormarin lahaa, dadkuna waxba ma ay qaban karaan hadii aysan jirin aqoontii ay wax ku hormarin lahaayeen , waana taas sababta kaliya ee uu dalkeeni soomaliya uga bixi la'yahay burburka mudada ku dhow 24sano . faa'iidada ay waxbarashada u leedahay qofka bani aadamka ah ma ahan mid lagu soo koobi karo warbixin iyo wax la mid ah.

sidoo kale waxaan si fudud u sharixi karnaa si ay dadku ay ufahmaan qiimaha ay leedahay aqoonta waxa ugu wayn ee ay waxbarashadu keeni karto in ay tahay hormar dhinac maskaxda ah oo ah runtii waxa ugu qaalisan ee uu qofku heli karo.

dhamaan noocyada kale ee hormarka waxaa sal iyo asaas u ah hormarka maskaxda.oo hadii la waayo ay aad u adkaan doonto in lagu riyoodo wax uun hormar ah.

Aqoondaridu ama jahliga ayaa ah cadowga ugu wayn ee uu qof yeelan karo inta uu noolyahay , jahligu wuxuuq qofka u diidaa markasta in uu ka fakaro waxa dantiisa ah , sidoo kale aqoon la'aantu waxay dadka dhaxalsiisa in ay garan kari waayaan siyaabaha fudud ee loo noolaan karo.

markasta oo uu jahligu bato waxaa aad u adkaada nolosha, sidoo kale waxyaabaha laga dhaxlo aqoon la;aanta waxa ugu daran in dhamaan dadku ay ku mashquulaan wax aan marnaba dan ugu jirin,. sida in lagu xiiqo wax aan la fahamsanayn.

Hadii aad u kuur gashid dhamaan dalalka gaaray hormar la taaban koro , waxaa kuu soo baxaya in ay waqti iyo hanti badan galiyeen sidii ay wax ku baran lahaayeen , tusaale ahaan dalka Kenya waxay dadkiisu aad u qadariyaan aqoonta , waana ta sababtay in Kenya ay noqoto dalka ugu hormarsan dalalka geeska Afrika ku yaal .

Akhriistiyaasha sharafta leh waxay is waydiin karaa waxbarasho nooc ee ah ayaa lagu hormari karaa, hadii aan si fudud uga jawaabno su'aashaas waxaa malaha lagu

soo koobi karaa in nooc kasta oo waxbarasho ah ay kaalin wayn ka ciyaari karto hormar dhankasta oo aynu u baahanahay.

Hadaba waa in aynu kudadaalnaa ubadka , dhalinyarada iyo qofkasta oo rabo inuu waxbarto waa inlasiyaa fursad ay ku baran karaan cilmiga ay markaas jecelyihiin in ay bartaan ama maadooyinka ay ku fiicanyihiin.

Waxaan kaloo dhihi karnaa hormarka ugu muhiimsan ee uu qofku ka dhaxli karo waxbarashada ayaa ah xoriyad xaga maskaxda ah . qof kasta oo aqoon leh waxuu sameen karaa fakar uu u madax banaan yahay halka qofka aqoontiisa ay liidato uu ku tiirsanyahay.

marwalba fakarka ama aragtida dadka kale. Sidoo kale qofka aqoonta leh wuxuu si sahlan ku curin karaa aragti ama fikrad hormarin karta nolosha dadka guud ahaan ama noloshiisa gaar ahaaneed.

Aqoonta dhabta ah waxay dadka siisa kalsooni buuxda , kasloonidana waxay qofka u fududaysaa in uu si hagaagsan u guto waajibaadka ka saaran nolosha. sidoo kale aqoon la'aantu waxay ku beertaa nafsada qofka in uu ka baqo wax kasta oo ku cusub noloshiisa, taasoo mararka qaar laga yaabo in uu kala horyimaado waxkasta oo hormar keeni kara diidmo iyo baqdin is barkan . fariinta ugu wayn ee ay aqoontu xanbaarsan tahay ayaa ah isbadel dhinac kasta ah oo taabanaya qaabka loo noolyahay markaas.

markasta oo ay aqoontu kororto waxaa badanaya isbadalka xaga nolosha ah.

Markasta oo uu isbadel jiro waxaa fududaanaya in la hormaro.

aqoonta ama waxbarashada ayaa ah hanitida kaliya ee ay da yerta dhaxli karaan si ay u sii hormariyaan nolosha markaas lagu sugan yahay.

Hadii ay dhalinyaradu dhaxlaan jahli ama aqoon daro waxaa mugdi aad u wayn galaya mustaqbalka aan hormar laheyn dalkuna mar hor maro ilaa ay dadkiisu ay hormaraan.

Aqoontu waxay distaa guri aan tiir laheyn jaahinimada ama aqoondaridu waxay bur burisaa guri sharaf iyo barwaaqo ay kunool yihiin dadkiisa.

Ugu danbeentii waxaan idinleeyahay aqoontu waa iftiin ama nuur jahligu waa mugdi aynu kudaadaalno waxbarashada si ayu ugaarno hormar looriyaaqo.

FAA’IIDOOYINKA AQOONTA IYO MUHIIMADA AY U LEEDAHAY DHALINYARRADA

#Aqoontu waa sheyga kaliya ay dadku ay ku horumarikaraan waxayna laga maar maan ay u tahay nolosha binu’aadamka, Ilahayna waxa uu qur’aankiisa ku yidhi “Marna ma sina qof aqoonle iyo qof aan aqoon laheyn.”

Hadii aynu dhinac kale ka eegno waxbarashadu waa shay aan looga maarmi Karin xagga nolosha, qofka waxbarta waxaad ka dariimi karta in aad uga muuq iyo macnoba duwan yahay ka aan waxba baran.

Waxaad ka dareemi kartaa xaalada miyiga dadka kunool waxaa waalidka caruurtiisa uu baraa ugu yaran sida wax loo tacbado ama xoolaha loo raaco, maxaa yeelay waxay cadaynaysaa qiimaha ay leedahay waxbarashadu nooc kasta oo ay tahay.

Qofka dhalinyarada ah wuxuu nolol sharaf leh oo farxad ay ku dheehan tahay heli karaa marka uu barto xirfad uu ku shaqaysan karo, faa’iidada ay waxbarashadu u leedahay qofka dhalinyarada ah ma aha mid lagu soo koobi karo qormo iyo laba toona, sidoo kale waxaan si fudud u sharixi karnaa si ay dhalinyaradu ay ufahmaan qiimaha ay leedahay aqoonta waxa ugu wayn ee ay waxbarashadu keeni karto in ay tahay horumar dhinac maskaxda ah oo ah runtii waxa ugu qaalisan ee uu qofku heli karo.

Aqoontu waxay dhistaa guri aan tiir lahayn jaahilnimada ama aqoondaridu waxay bur-burisaa guri sharaf iyo barwaaqo ay ku nool yihiin dadkiisa.

Ugu danbeentii aqoontu waa iftiin ama nuur jahligu waa mugdi, sidaa darteed aynu ku dadaalno in aynu kor u qaadno heerkeena waxbarasho si aynu u gaadho horumar adduun iyo mid aakhiroba.

Sidee Kor Ugu Qaadi Kartaa Hamigaaga

Hadaynu nahay dadka af soomaliga ku hadla dhamanteen waxaa ina wada haysta dhibatooyin aan yarayn. dhibatooyinkaas sadex meeloowd oo meel waa sida aynu u fikirno. Marka la eego boqolkiiba waxaan ka badnayn 2% ayaa ah dad wax haysta oo amaba aaynu odhankarno waa dad ku nool nolol. imisa qofbaad garanaysaa oo ku nool nolol fiican? mase ku hamiday waligaa inaad isbadal noloolee u samayso dhinaca dabaqada kaa saraysa? hadanay waligaa ku soo dhicin niyadaada malaga yaabaa inaad imiga goaansato? meesha aad doonto aad kaga jirtid dabaqadaha nololeed ee ka jira dhulkeena waxaa hubaal inay baahi aad u wayni kuu hayso inaad wax u qabato naftaada iyo dadkaad jeceshahay. hadii aad nolo aan xumayn ku jirto waxaad rabtaa inaad ka sii fiicnaysiiso balse ta kaliyaata ee aad u baahan tahay waxaa weeyi inaad go aan adag ka joogsato oo aad tidhaa. “INTAY DOONTO HA IGU QADATO EE WAAN SAMAYNAYAA WAXWALBA OON KU GADHAYO MURADKAYGA.”

Markaad go aan adag ka gaadho inaad samayso waxwalba oo aad ku kobcinayso naftaada, Magac ahaa iyo maal ahaan labadaba wax ku hor istaagi karaa ma jiro sababtoo ah markaad naftaada aminto ee aad go'aan adagna ka gaadho wax, cidalaala iyo cid ku horjoogsan kartaa ma jirto, sababtoo ah tani waxay ka mid tahay awoodeena uu ilaahay ina siiyay binu aadan ahaan. HAA dad fara badan oo ay ka mid yihiin dad aad aad u jeceshay way kugu qosli doonaan, Mara uu qof

kugu yidhaaa waxaasi waxaad samayn karto ma ah, u arag in ay na lahayn hami gaadhsiiya halkaas.

Sida dhamaan lagu bilaabay shirkadaha waa wayn ee dunida HONDA waxay uu la soo maray ninkii sameeyay oo maga ciisa la yidhaa Soichiro Honda dhibaato aad u badan, 1938 isagoo wali ku jira iskuulkii uu ka barayaanay makanik nimada ayaa, Soichiro Honda uu ku bixiyay dhamaan wuxuu hanti haystay inuu sameeyo Bastoonka baabuurta. hamigiisu waxuu ahaa in uu samayeeyo bastoon dabadeedna uu ka iibiyo shirkada wayn ee iyaduna baabuurta soo sarta ee Toyota. Maalin iyo habeenba wuu u salalay si uu u sameeyo Bastoon u qalma tayada Tayota balse nasiib daro markii uuu dhameeyay ee u u geeyay tayoota waxay u sheegeen in Bastoonka uu sameeyay uu tayadiisu aanay u qalmin tayote.

Dabadeedna waxuu ku noqday iskuulkii isagoo dhamaan ardaydii uu wax la dhiganayay iyo macalimiintiiba ay ku qoslayaa iyagoo ugu yeedhaaya doqon. Mr Soichiro Honda dhag jala uma siin, waxyarka dib ayuu ku noqday howshuu culusayd uu oo markaan aad ugu siitalo galay.laba sano oo shaqo aad u adag kadib waxuu soo saray Bastoon qiimo le, tayoto ayuu u geeyay iyadoon wali kontragii anay tayoota la saxeexan balse aya la saxeexanayaan ayuu Maraykanku uu weeraray Jabaan, Dagaalka ka dib shidaal yaraan aad u badan baa soo waajahda Jabaan markaasa wax kale iska daayoo uu baabuurkiisii kaxaaysan kari wayay. halkii baaburk ayuu ku badashay in uu samaysto baskiilad yar oo mashiinyar uu ku rakibay si uuu bal uu uu reerkiisa uu cunto ugu soo qaado, markaasay jarkiisii waydiiyeen inuu iyagana u sameeyo. waa hagaag buu yidhi, in tuu iska dhafay Bastoonkii ayuu motooyin yaryar sameeyay, balse waxay noqdeen qaan aan si daa loo iibsan, Waxuu waraaqo u diray shirkadahii yar yaraa ee motooyinka iibiya si ay wax u gu darsadaa fikradiisa, way ku darsadee markasuu Honda sameeyay motooyin meel walba laga iibsado.

Sidaad ka dhadhan san karto sheegadaa, Honde waxaa uu ahaa nin goaan adag ka gadhay sidii uu u meel marin lahaa muraadkiisa waxkasta oo horjoogsadaana aanay u niyad jabin karin. ugu dan bayn tiina uu ku guulaystay inuu sameeyo shirkad ka mida shirkadaha ugu waawayn aduunka waliba kuwa halka hore kaga jira.

Hadii ay boqdinu kugu nabtay waxaanad jeclayn, ha ahaado shaqo aanad jeclayn amaba xidhiidh dad aanada jeclayn, waxaa ogaa taa inay noloshu ay tahay wakhti kooban oo aad u qaaliya. waxaan kugu dhiiri galinayaa in aanad marnaba ka niyad jabin waxaad jeceshay shaqada ay kaaga baahantahay awgeed, sababtoo ah hawshasi waa wakhti kooban balse waxaa niyada ka diidantahay ood naftaada ku qasbaysaa waa wax aan intaad dunida guudkeeka ku nooshahay kugu taagan

.BARASHADA AQOONTA IYO XIKMADA

Cutubkan waxeynu ku milicsan doona qeybaha loo qeybiyo wax barashada, xidhiidh ka kadhaxeeya aqoonta iyo xikmada ,sidoo kale, waxeynu ku eegi doona faa'idada akhris ku u leeyahay aqoon raadiyaha.

Aqoonta markaad maqasho waxyaabo badan ayaa maskaxdaada kusoo dhacaya. Aqoon macnaheedu waa faham ka ama barashada wax lagaranayo, aqoonta waxa loo bartaa si aad wax ogaatid waxyaabaha kugu hareeraysan . tusaale hawo ayaa inagu gedaaman waxeyna ka koobantahay saddex curiye oo kala ah , ogsijiin , kaarbon dhay ogsaydh iyo nitrojiin.

Haddaba aqoontu waxey salka ku haysaa in wax cusub kusoo kordhisi koon ka, soomaali ahaan aqoonta weynu barana , laakin, iskuma deynu iney wax cusub soo kordhino.

Waxbarasho ma dhamaato intaad nooshahay, sidoo kale, aqoontu waa wax lasoo ururiyey, la keydiyey, kadibna loo soo gudbiyo jiilasha.

Waxbarashada wax loo qeybiyaa labo :-

1. Waxbarashada toos ka ah ama rasmiga ah (formal learning)
2. Waxbarashada aan toos ahayn(informal learning)

Waxbarashada toos ka ahi waa mid ubaahan iskuul, macalin, iyo ardey. Tusaale : waxbarashada toos ka ahi waxey ka bilaabantaa fasal ka 1aad ilaa heer jaamacadeed.

Waxbarashada aan toos ka aheyni waa aqoon aan ubaahneyn macalin,iyo iskuul. Aqoonta noocan ahi waxa la gerdaadiyaa markaad wax kala garato, laga bilaabi xiligaas waxaad wax kabaranaysaa dhacdooyin ka nolosha. Tusaale : sida dad ka loola dhaqmo, sida loo noolaado iyo sida masuuliyad loo qaado.

Haddaba ujeedada ugu weyn ee waxbarashada aan toos ka aheyni waa inaad barato sida aad unolaan laheyd , dad kana udhex gashid.

Xidhiidh ka kadhaxeeya aqoonta iyo xikmada badanaa dad ku waxey isku qaldaan labadaas. Barasho(learning) macnaheedu waa si aad uheshid aqoon waxna uga baratid caalam ka, bili,aadam ku waa xayaawaan ka keliya ee wax barta.

Aqoonta waxa lagu qeexa warbixin aad fahamtey ama xirfad aqooneed oo kugu lamaan, sidoo kale, Aqoontu waa waa laydh kuu iftiiminaysa madow ga si ay kuu tusto wadiiqada toos ka ah.

Hadaf ka ugu weyn ee aqoonta loo bartaa waa in naftaada ku fahamto iyo iney wax kaa barto dabeecadaha kala duwan ee makhluuqaad ka, aqoontaad baratey waa iney kuu noqoto jiheeye (compass) kugu hagaya wadada sax da ee nolosha.

Xikmadu waxey ku taxaluq daa aqoonta oo aad si wanaagsan u adeegsatid ama u isticmaashid, xikmadu waxey awood kuu siineysaa inaad noqoto qof fahamkiisi aad usareeyo iyo inaad go,aan qaadata adoo kala doorasho wacan adeegsanaya.

Bulshada aqoonta iyo xikmada usaaxiib ka ahi wey ka caqli badan yihiin bulshada aan looga sanqadhin aqoonta, aqoontu ma dhammato marxalado kala weji ah ayaad u martaa si aad wax u baratid laga bilaabo dugsiga hoose, dhexe, iyo ka sare markaad dhamaysato waxaad uban baxeysa heer jaamacadeed adoo aqoon taada balaadhinaya waxaad baranaysaa kuliyaadahan. Sida injineer nimada, dhakhtar nimada, xisaabiye, maamule, dhaqaalayahan,taariikh yahan iyo qoraa.

Intaad wadaada cilmiga ku jirto waxyaabo badan ayaad baraneysaa halkaas na waxa si maldahan usoo galaya aqoonti aan toos ka aheyn (informal learning).

“ inbadan oo aad wax barataa, waxey kuu saamaxaysaa inaad noloshaada nidaamiso iyo inaad la qabsato deegan kasta”.

Saddex da weji ee bar bilow ga u ah aqoon ta.

1. Xaqiiq da (facts) : macnaha xaqiiq waa wax run ah ama dhab ah. Tusaale haddii maanta qof wax kaaga sheego cilmiga dhakhtar nimada isna takhasus kiisu yahay injirneenimada, lagama yaabo inaad muhiimad badan siisayso odhaahdiisa waa sida ay dad ku ubadan yihiine.

2. Fikrad ama ra’yi (concept): waa fikrad ku saleysan xaqiiq dhab ah, sidoo kale waa ka fiirsasho xeel dheer ayaa sameysa fikrad taam ah.

3. Guud ahaan sho(generalization): waa odhaah, xeer ,fikrad, laakiin, kuwo kamid ah aan xaqiiq ku saleys neyn. Tusaale , waxaad rabta inaad ogaatid waa maxey sabab ta afrika unoqotay qaarada ugu faqiirsan caalam ka? Baadhitaan ka dib waxaad ogaatey saddex dan shey iney saldhig uyihiin dib udhacaas.

1. Qadar ka jaahilnimo oo kor ukacay

2. Iyadoo aaney dimiqraadiyad jirin, iyo

3. Musuq-maasuq aafeeyay, iyo khilaafad ka dhex aloosan.

Saameyn intee leeg ayay warbixina iyo macluumaad ka aad helayso ku yeelanaysaa aqoonta, (information and data).

Aqoontu waxey ka kooban tahay warbixino iyo macluumaad la uruuriyey, si ay aqoon taadu xaqiiq unoqoto kalsoonidaaduna u korodho waa inaad iska hubiso warbixina iyo macluumaad ka aad ka helayso.

Qoddob ka ugu horeeya ee aad isku hubisid waa inuu noqdaa warbixinta ama warar ka aad ka heshay inuu xaqiiq da ku fadhiyo iyo in uu been raad leeyahay.

Baahiyaha (TV) ama idaacadu (radio) waa ilaha laga helo warbixinta, sidoo kale internet ku isna waa il laga helo warbixinta.

Macluumaad ku waa isha laga aamini karo in warbixintaasi dhab tahay iyo inkale.

Tusaale waxa jira buugaag iska hor imanaya midba wax gaara ayuu kuu sheegaya, laga yaaba inaad ku wareerto kaad qaadan lahayd ama aad aamini laheyd.

Marxaladaas waxaad samey karta mid kasta gaar ayaad ubaadhaysa adoo ka foajignaaya inaad isla markiiba aad aaminto labaad iskhilaafaya midkood.

Saddex da hab ee macluumaad loo ururiyaa waa :

1. Hab su,aalo weydiin ah (questionnaires)
2. Indho-indheyn (observation)
3. Iyo in koox doodeysi ah lasameeyo (group discussion)

Faai,dada akhrisku uleeyahay aqoonta.

Akhri ku wuxuu udhexeeya akhriyaha iyo waxa la akhrinayo, waxyaabaha aad akhrsi waxey noqon karaan buug,jaraa'id, kitaab IWM.

Ujeedada aad wax u akhrinaysaa waxey noqon kartaa, madadaalo,cilmi korodhsi, wakhti lumin IWM. Dad ka wax kale gedisan akhriyaa waxa lagu tilmaama dad ka caqliga usaaxiib ka ah. Sidoo kale waxa la tilmaama qof ka wax akhriyaa wuxuu jiraa saddex qarni. Cajiib ! side ujiraa waxa weeya.

1. Qarni tegay wuux akhrinaya buugtii laga qoray wuu la noola dad kaas.
2. Qarniga jooga wuux akhrinaya buug ta laga qoray ama se indhiisa u macalina ah.
3. Qarniga kasoo socda oo waa uu saadaalin karaa rajada aayaha.

Sidoo kale haddaad rabto inaad noqoto qore wanaagsan waa inaad ahaata akhriye wanaagsan. “ maalinta aad iskuul ka aad joogto ama jaamacada waa iney noqotaa maalin wax cusub soo korodhsato, sidoo kalena, wakhtiga aad ka maqantahay goobaha waxbarashada waa iney noqotaa wakhti aad wax baraneyso – si aad tan usameyso waa inaad wakhtigaaga maamusha”

gunti iyo gebi-gebidi, waxan naftayda iyo nafihiinaba kula talinaya in alle towbada ina waafajiyo kuwi alle ka raali noqdana inaga dhigo wa bilaahi tawfiiq.

Hannaanka Wanaagsan ee Lagu Gaaro Guusha Waxbarashada

Qofwalba oo waxbaranaya waxa uu jecelyahay in uu waxbarashada ku guulaysto waana arinta subax walba uu u kallahayo sidii uu u soo kororsan lahaa aqoon wanaagsan .

Laakiinse waxaa laysku dhaafay qaabka iyo hannaanka qofku uu ku hirgelinayo waxbarashadiisa si uu ugu guulaysto waxbarashadiisa hadaba waxaan halkan ku soo bandhigaynaa talbaabooyinka kuu horseedaya in aad noqoto qof ku guulaysta waxbarasahda waxaana ka mid ah

1- In aad noqoto qof ku nool rajo wanaagsan waayo qofka marka uu raja wanaagsan leeyahay waxaa u suurtagelaya arimo badan noloshiisa ka mid ah oo ay waxbarashadu ka mid tahay.

2-Ardaygu waa in ku raja weynyahay in uu guulaysano, in uu wax fahmayo ,in uu darajo fiicankeenayo IWM

3-In macalinkaaga aad u leedahay aqoon buuxda, oo aad xiriir wanaagsan la sameysaa, una muujisaa tixgelin buuxda

4-Nadaafada oo ah shay diinteena islaamku na farayso ayaa qeyb ka ha talaabooyinka aad ku hormarsiinayso waxbarashadaada waayo ardaygu hadii uu ilaaliyo nadaafada jirkiisa,dharkiisa,fasalkiisa waxa ay saameyn xoogan ku yeelanaysaa waxbarashadiisa

5-In aad heelayo hami oo aad ku xisaabtanto in aad mar walba noqoto ardayda ugu wanaagsan ee dugisga waxbarashada , waa in aad ku fekertaa sidii aad kaalinta kowaad ku keeni lahayd.

6-Agabka waxbarashada in la diyaarsado waa arin wanaagsan oo ardayga u horseedaysa nidaamka, waxaana ardayga laga rabaa in agabkiisa uu diyaarsado habeenkii sida in uu dharkiisa feeraysto, buugaagtiisa nidaamsado, qalimadiisa si uusan uga daahin goobta waxbarashada

7-Dhegeysigu waa arin aad u fiican waana tiirarka ugu horeega ee kuu horseedaya in aad waxbarashadaada ku guulaysato waayo marka aad macalinkaaga dhegeysato waxaa kuu fududaanaya in aad hadhowto casharkaaga ku ceshato fahamto intixaankana aad ku guulaysato

8-Inta aad ku sugantahay fasalkaaga waxaa kuu haboon in aad diiwaangeliso qodobada ugu muhiimsan ee ka mid ah sharaxaada macalinka si ha dhowto aad uga faa'iidayso marka aad akhrinayso casharkaaga

9-In aad weydiiso macalinkaaga wixii aad fahmi weyso waa arin fiican oo kuu horseedaysa in aad mar walba ku guulaysato waxbarashadaada, waxaana jirta in mararka qaar macalinmiintu marka ay weydiiyaan ardayda casharka in ay fahmeen iyo in kale in ardeydu ay yiraahdaan waan fahamnay , sidaa awgeed isku day in aad macalinka weydiiso casharka hadii aad fahmin

10-Feejignaantu waa ay fiicantahay waayo mar walba oo ardaygu uu feejiganyahay waxa u fududaanaya in waxbarashadiisa uu ku guulayso waay hadii, waa in uu dareen sanyahay u jeedka uu u yimi iyo waxa laga rabo garwaaqsadaa waxbarasahda in ay tahay mid mustaqbalkiisa iyo noloshiisuba ay ku hagaagayso

11-Diyaarinta casharka waa qeyb ka mid ah hannaanka wanaagsa ee waxbarashada ardayga waayo ardaygu marka uu diyariyo casharkiisa kana jawaabo waajibaadkiisa waxaa hubaal ah in ay kuu fududaanayso waxbarashadaada, ogwona in ay kuu fiicantahay mar walba oo aad akhriso casharka ku xiga casharkaaga oo aad ii akhriso in aad u baahanayso sharaxaad keliya

12-In aad goob wanaagsan waxa ku akhrisato in aad ku sugantahay hoygaaga waxbarasho ama guriga waa arin fiican oo kuu horseedaysa in waxbarashadaada aad horummar ka gaarto

13-Qiimeyn guud oo aad naftaada ku sameyso waa loo baahan yahay in aad si qiimeyso ogaatana qorshahaaga maxaa kuu hirgalay maxaase qabyo kaa noqday

Ugu danbeyntii ku xirnow Alle si aad ugu guulaysato waxbarashadaada, mar walba oo ardaygu uu ku xiranyahay rabigiisa waxa uu noqonayaa arday wanaagsna waxabarashadiisna ku guulaysta

MA TAHAY ARDAY?

“Ardayga maanta waa hogaamiyaha berito”..

Tayada ardayga wanaagsani waxay saamayn weyn ku leedahay isla markaasna jaan-goysaa mustaqbalkiisa berito. Sidaa darteed, yaa arday wanaagsan ah? Maxaa tayo laga rabaa ardayga wanaagsan? Taariikhiyan, erayga **“Arday”** waxaa lagu qeexi jirey qofkasta oo wax uun bartay, si kastaba ha ahaatee, waaydan dambe waxaa lagu qeexaa qofkasta oo xaadirey Dugsi, machad ama jaamacad.

Ardaykasta Waxa uu Ku riyoodaa ama ku hammiyaa markasta inuu guul ka gaaro Waxbarashadiisa Isagoo ka dheeraanaya inuu ku fashilmo Tacliin doonistiisa , Haddaba Si aad guushaas ugaarto waa in marka hore aad leedahay hadaf iyo doonis. Rasuulkeeni Suubanaa CS Waxaa kasugnaa Xadiis Macnihuusu ahaa “

Qofkii dariiq umara Isagoo Cilmi raadis ah Alle ayaa usahla dariiqa loomaro Jannada ”.

Hadafka iyo doonis kasta waxaa lagu gaaraa dadaalka iyo awooda aad naftaada galiso hadba inta ay la’egtahay. Geel-jiraha waxay yidhaahdaan “ninba tacabkii Togaay kaa maal” oo la macno ah hadba sida aad u foofiso geelaaga ayuu caanihiisu noqdaa. Xaqiiqadu waxay tahay in aadan noqonayn arday wanaagsan oo ka guulaystay naftiisa in badan haddii aadan naftaada in badan hawlin, in badan wax akhriyin, in badan soo jeedin, oon marar badan qoraal iyo akhris ku foorarin. Xaqiida jirtaa waxay tahay, ardaynimadu ma ahan wax fudud, balse qofkasta arday wanaagsan wuu noqon karaa. Ardaynimadu waa shay aad u adag waxa ayna ku xirantahay hadba sida aad isaga dhigto adi. Qof muddo arday soo ahaa wuxuu yeelanayaa dulqaad aad u sareeyo. Qofka ardayga ah waxaa looga baahanyahay inuu diyaariyo dhammaan hawlaha laga sugaayo sidda layliga, mashruuc la qoraayo, imtixanaadka iyo guud ahaan arrin walbo oo ku salaysan oo waajib kugu ah inaad qabato ka arday ahaan.

Haddaba, Akhristaheena sharafta lahaw sidee ku noqon kartaa arday wanaagsan oo ku guulaysta ardaynimadiisa? Waxaa laga yaabaa in su`aashan ay maskaxdaada ka guuxday inbadan. Balse waxaa loo baahanyahay in aad fahanto waajibaadka iyo hawlaha ardayga looga baahan yahay iyo qorshaha aad arrinkaas uga gudbi karto. Haddaba adigoo aan isdhibin in badan iskuday inaad ila qaado jidkaan aan aniguba raaco si aan alle idankiis uga miro dhalino hadafka iyo muraadka aan leenahay ee ku wajahan waxbarashada.;

1. Furaha koowaad ee aad ku noqon karto arday wanaagsan.; Waa adigoo wheel kadhigta camallada uu alle kufaray sida salaada, waxaana xaqiiq ah ardayba ardayga uu kacibaado badanyahay waa ka aqoon badanyahay. Allaah waxa uu kuu fudaydinayaa waxkasta oo aad u baahato haddii aad ka soo baxdo waajibaadka uu kufaray.

2:Hays Barbardhigin Dadka Kale.;Haddii aad doonaysid inaad noqotid arday guulaysata waligaa hays barbardhigin dadka kale sida ardayda aad wax islabarataan, kuwa aad dariska tihiin, walaalahaa ama saxiibadada kale. Ha oranin heblaayo taas bay ulabisataa ana waa ulabisan, hebel fasalka wu maqnaadaa markuu rabo ana waan maqnanayaa iwm. Iskuday inaad noqotid qof unool, usocda qaab isaga ukhaas ah adigoo adeegsanaya caqligaaga saliimka ah.

3:Noqo Shakhsi Maamulikara, Habaynkara Waqtigiisa.; Kuna hay

Maskaxdaada Sida Wadnahaagu uu u garaacmayo ilbiriqsikasta ayuu waqtiguna usocdaa, oo daqiiqad ku dhaaftay dib kuugu sool aabanmayso.

Diinteena qaaliga ah maxay ka tiri waqtiga , Alle Swc waxa uu kaga hadlay aayado badan oo qur`aanka ah, isagoo nabaraya muhiimada uu waqtigu leeyahay waxa uuna alle ku dhaartay aayado badan qiimaha waqtiga awgiis.

Waxaa muhiima inaad iska ilaaliso waxyaabaha waqtiga lumiya ama dayaca oo ay ugu wayn tahay “**dib-u-dhigista**”. Arin walba waxaa fiican inaad qabato waqtigeeda. Haddii aad dib u dhigato, wuxuu kordhiyaa un culayska ku saarmaya beri. Carabtu waxay ku maahmaahda “ **Hawl Maanta Kuu taal Berri Ha u dhigan** ”.

Ogsoonow In Waddamada horumaray ay kuxisaabtamaan waqtigooda oo aysan dayacin waqtigooda, qofka dayacana waxa ay marsiiyaan cawaaqibkiisa, haddii uu arday yahay iyo hadduu shaqaalo yahayba, Waddankeena Soomaaliyana Waqtigu qiimo kama halan,Inaga ayaa loo baahan yahay inaan qiima u yeelno wakhtiga oo nalasugayaa.

4. Aragtidaadu ha dheeraato, lana imow qorshe iyo jadwal aad ku gaarto

hadafyadaada dhow iyo kan fogba. Ardaygu waa inuu bartaa qorshaynta iyo kala-mudnaanta hawlaha horyaal. Qorshayntu waxay ka bilaabmataa inaad is-weydiiso “Horta hadafkaagu muxuu yahay ?” tusaale waxaad tahay arday fasalka

afraad ee Dugsi sare dhiganaya (form four) ,waxaadna hadaf ka dhigatay in aad imtixaanka kama dambaysta ah keento darajada ugu saraysa dhammaan maadooyinka aad qaadanayso ee 9-ka ama 10-ka ah, taasi waxay ku keenaysa in aad bilowdo wax akhris, qorid iyo baaritaan dheeraad ah si aad guul uga gaarto hadafkaaga.

5. Ka dhigo Dhaqan in aad u soo xaadirto fasalka si joogto ah.; Tani waxay kuu tahay fursad in aad kari karto waxwalba. Sidoo kale waxay kaa saacidaysaa in shaqadaada iyo waajibaadkaagaba aad u gudato si habsami, iyo xilkasnimo iyo masuuliyad leh. Waqtiyada fasalka la galaayo haka daahin, waxaad ogaataa macalin walba wuu jecelyahay in waqtiga saxda ah lagu imaado fasalkiisa. Macallin walbana ardaygiisa wuu jecelyahay illaa ardayga keeno waxyaabo macalinka ku nacay.

6. Ku dadaal Inaad qadariso Macalimiintaada.; Maxaa yeelay qofka waxbaranaayo waa adiga ee asiga ma ahan. Aqoon bilaa adaab iyo bilaa asluub ahi waxay kaa dhigaysaa dameer malab la saaray oo kale. Aqoontu waa inay kuu kordhisaa akhlaaq, haybad, iyo hanaan-nololeed wacan. Sidoo kale Dadka si wanaagsan ula dhaqan. Qaabka aad u dhaqanto aad ayay ula socdaan bulshada aad ku dhexnooshahay. Bulshada aad ku dhexnooshahay waa illaalo aan lagu dirsanin, marwalbana iska illaali inaad dhaqan xumo la timaado.

7. Kawada shaqaynta dhaman Layliyada kuu yaal,; Casharrada guriga laguugu diro iyo wixii kale ee lagu diro, iskuna day inaad ku gudbisno wakhtigii lagu qabtay. Hadii aad garani weysana u sheeg inaad garani weysay. Maxaa yeelay ujeedka layligu wuxuu ahaa in la ogaado waxaad fahantay. Macalinna ardaygiisa shaqo umma diro illaa iyo waxaa jiro sawababo loogu diray. Sababahaas waxaa ka mid ah in ardayga faa'ido ay igu jirto layliga noocaas ah.

8:Layeelo Xiriir Wanaagsan Barayaashaada(Macalimiintaada).; Guushaada waxa qayb weyn ka ah macalimiintaada. macalinku waa waaridka labaad ee ardayga inaad xiriir wanagsan oo xushma iyo qadarin kudhisan layeelataana waxay kaa saacidaysaa inay macalimiintaadu kujeclaadaan kuu na arkaan arday dadaalaya oo u baahan inla garabqabto waxayku caawinayaan markii marxalado adagi kusoo wajahaan.Inta badan waxay kuu sheegayaan qaladaadkaaga iyo qaabka wanaagsan oo ayt ahay inaad udhaqanto, wax ubarato, una noqonkartid arday horumar gaara.

9. Ku dadaal Inaadan sugin macalinkaaga markasta.; Arday haddaad tahay xasuusta ku hay markasta in barahaagu uu maalinkasta ku barikaro 30%, waxaana lagaaga baahanyahay in aad raadiso 70% ee kaadhiman waxaana kuu sheegin sir ahaan meesha ugu dhow aad ka heli karto waa adiga oo saaxiib dhow lanoqda Meelaha buugta akhriskaa lagu kaydiyo ee afka qalaad lagu dhaho LIBRARY (MAKTABAD). Ogow qofba qofka uu ka aqris badanyahay waa ka cilmi badanyahay. Haddii aad ahayd mid aan ka agdhaweyn goobtaas ku fakar inaad hadda bilowdo waayo magaalo kasta oo caalamka ah maanta waa leedahay maktabad wax aqris.

10. Si aad ula timaado wax akhris guulayste raac hanaankan.; waxaana rajaynayaa in aad wax badan ka faa’idayso wax akhriskaaga. Marka kowaad waxaad ku bilowdaa Eegmo korxaadisa . Intaas ka dibna waxaa Su’aal iska waydii qaybaha aad kor xaadinta ku soo samaysay. Intaa ka dib waxaad toos u bilowdaa wax akhriskaaga, adiga oo isha ku haynaya meelaha sida gaar ah loo calaamadiyey. Ee buuga aad akhrinayso. Markaad dhamayso wax akhriska Dib u dhihid ku samayee waxaad soo akhriday, dabadeedna Dib u eegis ama naqtiin ku celi markale. Waxaa jira maahmaah ingiriisi ah oo oranayasa “in badan oo aad akhridaa waa in badan oo aad heshaa”.

11. Dadka Khibradaha aqooneed haysta.;

Waxa ay isku raaceen khuburada akhriska

iyo cilmiga daraaseeya in ardaygu uu markasta wax ku aqristo meel aan buuq iyo sawaxan lahayn, maxaa yeelay meesha wax laga akhriyo oo wax laga xifdiyo waa maskaxda bini-aadamka, maskaxda bini aadamkuna awood uma lahan in ay wax xifdido iyadoo uu buuq jiro.

12. Habeenkii oo aad seexato wakhti fiican.; Si ay maskaxdaadu mid nasatay unoqoto oo heshay hurdo kufilan, seexana ugu yaraan 7–8saacadood. Waxaa xaqiiq ah haddii maskaxdaadu hesho hurdo ku filan waxaad soo toosaysaa adigoo fir-fircooni dheeri leh. Qofka bini’aadamka aad ayey u wanaagsan tahay inuu helo hurdo ku filan. Hurdo la’aanta ayaa ka mid ah qofka inuu caajisloow noqdo. Damiirka wanaagsan oo aad waxbarashada u qaadeyso ayaa loo baahanyahay in subaxdii soo kacdo adigoo jirkaada diyaar u yahay inaad shaqeyso.

13: Ku akhri casharda meel ku haboon.; Ardayga wanaagsanow ha dhaawicin indhahaaga hana ku akhrin casharkaaga meel mugdiya ama ilaysku ku yaryahay, udhaqaaq oo wax ku akhri meesha ugu dhow ee aad ka helikarto ilays kugu filan araga indhahaaga, taasna waa talada khuburada caafimaadka.

14: Markasta gacanta kuwado Buug gacmeed & Qalin(Notebook).;Waxa dhicinkarta inay jiraan arday badan oo goobaha waxbarashada siiba waxabarashada sare aan u qaadan buug ay wax ku qortaan marka laga yimaado buuga macalinka taasi waa qalad weyn oo ardayda qaar sameeyaan. ardaygu waa inuu marwalba wataa buug uu waxku qorto xitaa hadduu usocdo siminaar yar,aqoon kororsi & kale sida Muxaadaro meel kadhacaysa. Sababtoo ah inta aad maskaxda ku hayn kartid wixii lagu sheegay aad bay uyartahay.Marka fadlan isbar qaadashada qalinka iyo buuga haddii aad arday tahay si ay anfac uyeeshaan duruustii lagu baray.

15.Wakhti ugu haboon ee wax la xifdiyo.; Fikrad ahaan wakhtiyada ugu fiican in wax la xifdiyo waxa ka mid ah salaada aroornimo dabadeed, isku day inaad ka

faa'dayso wakhtigaas, iskana ilaali inaad wax akhrido adoo daalan. Ha isku dayin inaad xifdido dhammaan wixii lagu dhigay, laakiin haddii aad u baahan tahay inaad xifdido macluumaad gaar ah baro oo adeegso qaabka aad shakhsi ahaan wax ku xifdiyi kartid, waayo dadku isku mid ma aha, ardayduna waxa ay adeegsadaan nidaamyo kala duwan si ay wax u xifdiyaan, qaarkood waa ay ku celceliyaan shayga ay rabaan inay xifdiyaan, kuwo kalena waxa ay jecelyihiin inay qoraan wixii ay rabeen inay xifdiyaan, kuwo kale waxay samaystaan khariirad maskaxeed ay ku xasuustaan macluumaadkaas sida in ay soo gaabsadaan xarfaha u hereeya jumladaa la rabo in la xifdiyo.

16. Wajahida Imtixaanka .; Ardeygu Waa in uu Helaa Tilmaamo u sahlaaya Sida ugu Fuddud ee uu Imtixaanka u wajahaayo, Tallada Macallinka iyo Guud ahaan sida Imtixaanadii hore loo soo Marey ayaa u ah Dhaxal iyo Dhiirigelin uu kaga hortago Su,aallaha Cusub ee loo Diyaarin doono. Muraajicada iyo Dib ugu Noqoshada ama Tilmaamida meelaha Muhiimka ahi waxa ay Ardeyga u tahay Dejin iyo Helid Qeyb ka mid ah Kalsoonida Imtixaanka. Waxaadse Ogaataa in Muraajicadu aanney aheyn Mid markasta la helo Isbar kuna dadaal inaad noqotid shaqsi dulqaad badan oo caradiisu yartahay taas ayaa ah sirta guusha.

17. Dulqaadka: waxa iyana muhiim ah oo guushaada waxbarasho qeyb weyn ka ah inaad noqotid qof dulqaad badan oo sabra, Maahmaah Soomaaliyeed ayaa waxay leedahay “Ninkii sabraa sadkiis hela”. Waxbarashadu waa hanaan qaata waqti dheer. Waxaa macquul ah intaad wadid inay kusoo wajahaan waqtiyo adag. Waana sababta loo yiraahdo “Wadada loomaro waxbarashadu waa qaraartahay laakiin waxa macaan miraha waxbarashada”.

Rajada ugu weyn ee Qaran walba waxay kuxiran tahay hadba sida ay dhalinyaradiisu u helaan waxbarasho wanaagsan. Waxa ugu wanaagsan ee la maal galiyona waa bini'aadam sidaa owgeed Fadlan dhiiri gali oo kaqayb qaado horumarka waxbarashada.

Ugu dambayntii.waxaan isla garanay in ardayga wanaagsani uu yahay kan qorsheeya noloshiisa, hadaf mugleh samaysta, han iyo hiigsi leh, duruustiisa ku dadaala, wax badan akhriya, aan ka seexan waajibaadka loo soo diro, fasalka soo xaadira markasta, isla markaana wakhtigiisa ka fii'aadaysta. Sidoo kale, hadafkeena iyo doonitaan keenu waa inaan ku dadaalnaa sidii aan u heli lahayn aqoon si aan u dhisno mustaqbalka dadkeena iyo dalkeena, waana waajib saaran qofkasta oo caqli taama leh.

Waxaan sigaar ah ubaraarujinayaa dhalinyarada Soomaaliyeed inaan dhammaanteen hurdada ka kacno oo aan la tartanto aqoon ahaan iyo maskax ahaan waddamada horumaray, sababtoo ah waddankasta oo horumaray waxaa gaarsiiyey dhallintooda oo wax ubaratay. waxan Alle ka baryaynaa inuu inaga yeelo kuwii ku liibaana aqoontooda If iyo Aakhiro.

Haddii Ay Kugu Adagtahay Xusuusashada Waxa Aad Akhrido Ama Barato, TIJAABI HABKAAN XUSUUSTA XOOJIYA!

1. Hore ma kuu soo martay in aad buug akhriday, oo markii aad dhammaysay aad dareentay sida in aanad weligaa akhriyin?
2. Ma u diyaar garoobaysaa intixaan adag oo xusuustu muhiim u tahay?
3. Ma is aragtay adiga oo aan xasuusan Karin wax cusub oo aad baratay?

Haddii aad su'aalahan 'HAA' kaga jawaabi lahayd. Waxa aan kuu hayaa xal fudud ee ka bogo qoraalkan oo dhowr qaybood ka kooban:

Qoraaga Enrique Zamorano ayaa warbixin uu daabacay wargeyska 'El Confidencial' ee dalka Spain ka soo baxa, waxa uu ku sheegay in hal ama qodob keliya oo lagu celceliyaa ay tahay mid ka mid ah hababka ay dugsiyadu u maraan

baraarujinta maskaxda ardayga iyo dhugmadiisa. Waxa aanu sheegay in ay tahay xeelad iyo hab aan la dhayalsan Karin waxtarkeeda, laakiin aanu macnuhu ahayn in ay tahay habka keliya ee jira.

Qoraagu waxa uu sheegay in xusuusta waxbarashadu ay ku xidhan tahay laba arrin oo muhiim ah;

1. Waxa aad barato oo aad akhriskiisa iyo xusuustiisa ku celceliso si uu maskaxda ugu sawirmo.
2. Iyo in waxa aad baranaysaa uu xidhiidh la leeyahay aqoontaada guud ee barashadan ka horaysay.

Fahamka waxa aynu baranayno iyo xusuustiisu waxa ay xooggan yihiin marka uu xidhiidh la leeyahay ama ina xasuusinayo waxyaabo kale oo aynu hore aqoonteenna guud ugu barannay, marka uu xidhiidh la leeyahay qaybo nolosheenna ka mid ah ama marka ay unoo muuqato in aynu si fudud ugi dhiqi karno / dabbaqi karno nolosheenna caadiga ah.

KU CELCELINTU WAXA AY ADKAYSAA XOGTA

Thomas Oppong oo ka mid ah xeeldheereyaasha caanka ku ah hal-abuurro caawiya horumarinta nafta ayaa mar uu xusuusta macluumaadka ka hadlayey, waxa uu sheegay qofka doonaya in uu xog ama cilmi uu helay xusuustiisa ku xardho maskaxda, isla markaana aanu illaawin in ay ku filan tahay keliya in uu marar badan ku celceliyo xogtaas inta ay maskaxda degeyso. Waxa aanu ku taliyey in qofku waqti ku filin geliyo ka fikirka waxa uu doonayo in uu xasuustiisa dego.

Waxaa jira xeer ay xeeldheereyaasha xoojinta xusuusta iyo fahamku u bixiyeen ‘Xeerka 50/50’. Xeerkan oo ka mid ah xeeladaha ugu waxtarka badan ee xoojiya

xasuusta, macnaha uu u taagan yahay waa in waqtiga aad doonayso in aad wax akhrido ama qaybto, kala badh ka mid ah in aad geliso barashada xogta, fahamkeeda oo xeeldheer, rogrogisteeda iyo falanqaynteeda, qaybisteeda iyo naqtiinkeeda. Kala badhka kalana aad geliso in waxa aad baratay ama akhriday aad dib u sharraxdo sida macallinka. Cid kale u sharrax ama adiga oo jilaya cid in aad arday barayso kelidaa mala-awaal cid kula joogta oo sharrax.

Tusaale ahaan Oppong waxa uu leeyahay, ‘In aad akhriska buugga hal mar is wada raaciso, waxaa ka fiican in aad qayb-qayb u akhrido, kaddibna inta aanad qaybta labaad u gudbin inaad aad isku daydo in aad dib u xasuusato wixii aad qaybtii hore ku soo akhriday. Sida ugu fiicanina waa afkaarta aasaaska u ah qaybtaas hore ee aad akhriday in aad la wadaagto ama uga sheekayso cid kale, haddii kale in aad qaadato warqad iyo qalin oo aad qorto qodobbada iyo afkaarta ugu muhiimsan ee aad qaybtaas ku baratay ama ku aragtay.

Si ay xusuustaadu u xoogeysato, waxa aad barato dadka kale sii bar ama falanqayn ku samee:

Thomas Oppong oo ka mid ah xeeldheereyaasha caanka ku ah hal-abuurro caawiya horumarinta nafta ayaa mar uu xusuusta macluumaadka ka hadlayey, waxa uu sheegay in ‘maskaxdu ay sida muruqyada kale, markasta oo dhaqdhaqaaqeeda iyo firfircoonideedu sii kordhaan in ay awooddeeduna korodho. Sidaas awgeed mar kasta oo jimicsigaaga iyo firfircoonidaada jidheed bataan waxaa kobcaya awoodda xusuusta iyo xafidista ee maskadaada.

Kumannaan sano ka hor ayaa ay dadku garteen in sida ugu fiican ee fahamka lagu xoojin karaa ay tahay waxa aad doonay in aad maskaxda ku shubto in aad cid kale u sharraxdo ama barto. Faylasuufkii weynaa ee Seneca ayaa isaguna aaminsanaa in

mar kasta oo uu kordho waxa aynu dadka baraynaa, in waxa aynu barannayna uu intii hore ka sii kobcayo.

Seneca waxa uu sheegay in afkaarteenna meelmarkooda iyo weelayntoodu ay kobcayso marka aynu awoodno in aynu afkaarteenna dadka kale fahamsiin karno.

Sahamin lagu sameeyey sida ay waxbarista dadku kor ugu qaaddo xeeldheerida fahamka baraha, ayaa lagu ogaaday in ardaydu ay boqolkiiba 90 si xeeldheer u fahmaan waxa la baray, marka ay bare ku noqdaan ee ay u sharraxaan ama sii baraan cid kale. Waxaa iyaduna soo raacda marka uu ardaygu dhaqso ficil ahaan u dhaqangeliyo waxa uu bartay. Waana halka ay ku aroorayso aragtida Oppong ee sheegaysa in marka aad cid kale fahamsiiso ama u sharraxdo waxa aad ku fikirayso, akhriday ama baratay in aad si fiican u xasuusanayso.

Haddaba waxbaraista iyo gudbinta cilmiga oo sunnaha islaamka iyo sayniskuba ka marag kaceen in ay leedahay caafimaad nafsadeed iyo koboc maskaxeed ayaa ay khubaradu sheegayaan in ay sida oo kale dan dhinaca waxbarashada ah u tahay baraha, maadaama oo ay xoojiso awoodda xusuustiisa waxbarashada iyo faham xeeldheer oo uu u yeesho waxa uu soo bartay.

Qor waxa aad doonayso in aad xasuusato:

Xeeladaha xafidista ee ay bareyaashu sheegeen waxaa ka mid ah in ardaygu uu qoro wax kasta oo cusub oo uu barto. Thomas Oppong oo ka mid ah xeeldheereyaasha caanka ku ah hal-abuurro caawiya horumarinta nafta ayaa mar uu xusuusta macluumaadka ka hadlayey waxa uu sheegay, waxa aad baratay oo aad marar kala duwan qortaa in ay tahay hab aad ku sii xeeldheerayn karto fahamka aad waxaas u leedahay iyo in maskaxdu aanay illaawin xusuustiisa.

Talada ugu fiicani waa in aad mar kasta sidato diiwaan xusuus reeb oo aad ku qorto wax kasta oo kugu cusub, kaddibna marar dambe aad dhowr jeer sii qorto.

Cilmibaadhayaal badan ayaa sheegay in isticmaalka qalinka qoriga ah ee beensalka loo yaqaannaa uu xidhiidh weyn la leeyahay xusuusta, taas oo xitaa ka xoog badan qoraalka loo adeegsado qalinka nooca kale ah ama hababka kale ee qoraalka.

Waxaana taas shakiga ka saartay daraasad akademiya oo lagu tijaabiyey arday jaamacadeed. Ardaydan waxaa loo sheegay in ay wax daawadaan kaddibna habab kala duwan oo qoraal qalin beensal ahi ku jiro u qoraan waxa ay fahmaan. Markii dib laga waraystayna waxaa soo baxday in qofka qalin beensalka isticmaalay uu ka xusuus xoogganaa kuwa kale oo ay ku jiraan xitaa kuwa qalimaanta noocyada kale ah isticmaalay.

Arrinta xiisaha lihina waa in dadka isticmaalay kombiyuutarka iyo aaladaha la midka ahi ay ugu liiteen xusuusashada wixii ay barten, iyada oo weliba ereyada iyo hadallada ay qoreen ay ka badnaayeen kuwa ay qoreen dadka gacanta isticmaalayey.

In hab sawiro ah qofku waxa uu barto ama akhriyo hab sawirro ah u rogo kaddibna qoraa waa xeeladda ugu awoodda badan ee maskaxda si adag ugu kaydinaisa waxa aynu baranno.

Wax kasta oo aad barato u samee hummaag iyo sawir kaddibna warqad iyo qalin ku sawir, waxa aad arki doontaa in aanay xasuustaadu dib u illaawin. Waayo xusuusta sawirrada ayaa ka awood badan xasuusta waxyaabaha qoran ama hadalka ah.

wxq kamaal marjaan

5 Qodob Oo Kaa Dhiigaya Arday Wanaagsan Oo Horumar Gaadha

WWW.KORODHSO.COM

Ma doonaysaa in aad noqoto arday wanaagsan oo waxbarta anfaca dalkiisa iyo dadkiisa?

Ma jiraan waxyaabo aad qorshaysay oo ku wajan waxbarashadaada iyo hormarkaaga shaqsiyadeed

Arday kaste oo gaaray hormar waxaa jira siyaabo uu ku gaaray iyo dadaal uu dadka kala dheer yahay, hami iyo dulqaad dheeraad ah.

Waa muhiim arday in uu go'aan kagaaro mustaqbalkiisa dambe iyo waxyaabaha aadka ugu muhiimkaa , hadaba samee waxyaabahaan soo socda si aad hormar ugaarto

1. Akhri, faham oo dadaal dheeraada bixi duruustaada

2. Falaska u soo xaadir si joogta ah

3. Ka shaqee laylis-yada, shaqo-gurida, iyo wixii kale ee lagu diro isla markaana gudbi wakhtigii lagu qabtay ka hor.

4. Adaabta, asluubta iyo nidaamka fiican ku dhaqan.

5. Wakhtigaaga maamul.

Qodobadaan iyo kuwa kale oo farabadan waxay kamid yahiin kuwa kuu horseedikara hormar waxbarsho oo aad gaart

Hababka Ugu Wanaagsan Ee Lagu Yarayn Karo Walwalka Imtixaanadka

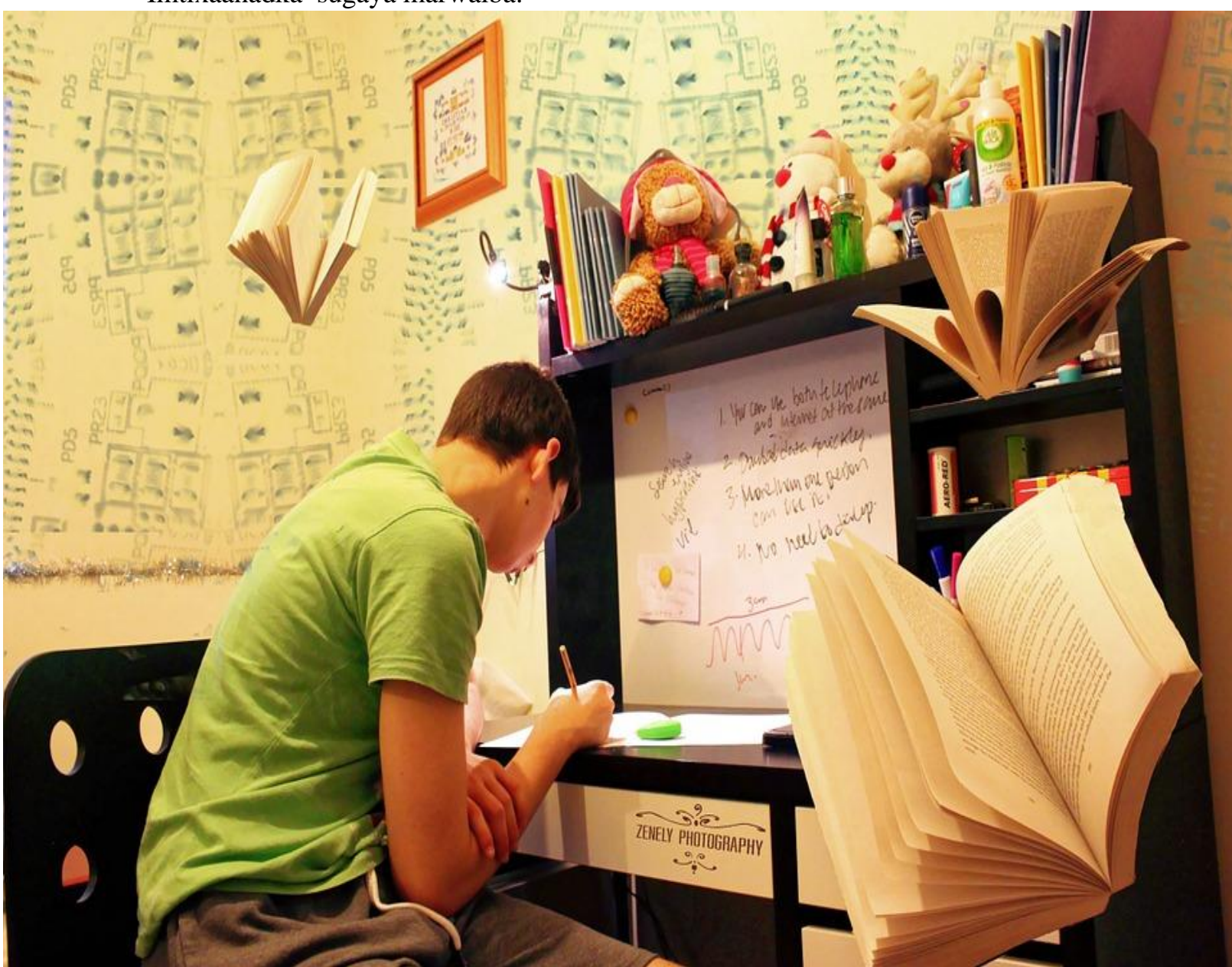
Waa marwalba iska dhaca inta badan in marka Imtixaan lagaaro u yimaado walwal ku yimaada ardayga arrinkaas oo sababi kara in u diyaar garowga Imtixaanka uu hoos u dhaco. Waxyaabaha walwalkaan keena waxaa ugu horeeya ama ugu wayn liidashada hab waxbarasheedka ardayga ee marka daraasaddu socoto. Haddaba waxaan qorma kooban ka samayn doona sida ugu fudud ee looga hortagi karo walwalka imtixaanaadka.

- **Naftaad aamin:** kalsoonida naftaada waa furaha koowaad ee wax walba ku gaarsiin kara o haddi aad hanota ay waxlba kuu hagaagayaan ugu danbayn, haddi ay kaa luntana aysan cidkale kusiinkarin. Haddi aad cidkale ka sugayso inaad kahesho caawinaad dhanka Imtixaanka ah waligaa ka bixi maysid walwal Imtixaaneedka hadaad mar sidaas ku gudubto mararka danbe dhib ayay kugu noqon doontaa.
- **Ha isku dayin inaad maada walba inta lagu saxaayo keento:** waa arrin inta badan ay sameeyaan dadka dhifka ah, laakin haddi aad ku qanci waydo wax kayar inta lagu saxayo maada walba waxaad abuuranaysaa buuro walwal ah oo cidina aysan kaa saari karayn. Wax walba fudayd kadhig kuna qanac haddi aad lumiso shan darajo iyo waxii lamid ah.
- **Dhibka aad lakulanto markaaba xalli:** haddi ay dhacdo inaad fahmi wayso maadoyinka qaar cashara kamid ah raadi caawinaad sida inaad gooni ula kulanto macalinka maadadaas dhigaya ama inaad arday kale o fahamsan aad caawinaad waydiisato si aad u fahanto waxa kaa maqan. Tani waxay kaa yarayn karayntaa dhibka aad kala kulmi lahayd marka aad murajacada samaynayso waayo waa dhib waxaadan fahamsanayn inaad muraajacayso.
- **Samayso [saaxib wanaagsan](#) oo aad wax isla fiirfiirisaan:** waxaa wanaagsan inaad leedahay saaxiibo wanaagsan oo ardayda kamid ah oo wax

isla daraasaysaan mararka qaar si aad iskula turxaan bixisaan waxyaabaha mugdigu kujiro. Tani waxa ay sara u qaadaysaa fahamkaga ku saabsan maadada aad ku samaysaan dib u eegida waxayna ku soo laabanaysaa maskaxdaada marwalba.

- **Qorshayso waqti kugu filan ee wax aqriska:** qorsha fiican u samayso wax aqrinta sida inaad maalin walba samayso 50 daqiiqo o wax aqrish ah kaddibna aad break yar qaadatao hadana aad 50 daqiiqo o kale aad samayso. Arrinkan waxa uu ku gaarssin doona in marka Imtixaan lagaaro aadan waxba ka walwalin. Break qaadashadu waxay yaraynaysaa inaad caajisin maskaxduna ay nasiina yar hesho o ay dib ugu karaar qaadatao. Jadwal u yeel wax aqriskaaga haba yaraade o ku dhaqan waqtiga meesha ku qoran waa tusaale.
- **Yaree maqnaashahaaga xilliga daraasadda:** waxa aad iska ilaalisaa inaad ka maqnaato xiisad kamid ah daraasadda haba ahaato xataa mid sports ah waayo waxa macalinku sheegay cidkale o ku celin kartaa waa yartahay. Sidoo kale iska ilaali soo daaha o asna ah caqabad kale oo dhib kugu keeni karta.
- **Samayso waqti gaar ah oo aad saaxibada la baashaasho:** mar walba hadulfadhin book un waa inaad saaxibadaa banaanka u raacda banooni la soo cayaarta ama sheeko la soo yeelaato. Arrinkaa waxa u kuu samaynaa inaad isku dheeli tirta hab nololeedkaaga waxa uuna siguud kaaga nafisinayaa culaysyada nolosha ee kugu imaan kara waana inaad leedahay saaxiibo aad isku hadaf tihiin oo aad waqtiyada wanaagsan isla qaadataan. Waxii kale ee aad isleedahay waxay kaa yarayn karaan walwalka Imtixaanadka waad ku darsan kartaa ogowna waxaad taqaanid ayaad qaldi kartaa e ha isku dhibin inaad ka fakarto maado aad gashay wax aad ka soo qaladay ee xooga saar marwalba mida soosocot.

Nasiib Wacan dhamman ardayda heerarka kala duwan kujirta ee
Intixaanadka sugaya marwalba.

W/Q: Axmed Cabdi

Sirta Guusha Waxbarashada

Waxa aan shaki ku jirin in qofkasta oo ku nool dunidan uu jecel yahay GUUSHA.
Guushaas oo ah dhinac wal oo noloshiisa ah. Waxa uu jecel yahay inuu ka

WWW.KORODHSO.COM

dhabeeyo hammiga uu xanbaarsan yahay. Waxa uu qofkastaa jecel yahay inuu ka gaadho mustaqbalkiisa guul. Kuna noolaado mustaqbalkiisa guul iyo sharaf dadka dhexdiisa. Tani waa sida uu Ilaahay SWT u abuuray dadka inuu qofkastaa jeclaado inuu guulaysto.

Guushu kaliya maaha in la helo dhibco iyo darajo sare imtixaamka oo la caan baxo, laakiin guushu

waa ka rumaynta uu qofku ka dhabeeyo awoodiisa iyo sida uu uga faa'idaysto, kalsoonida naftiisuna ay sii korodho.

Waa ka barashada wixii tagay iyo ka faa'idaysashadiisa.

Guushu waa inaad garatid wadada aad ku socoto iyo halka aad u jeedo iyo waxa aad rabto.

Dadka guul-daraystay waa dadka ka faa'idaysan garan waayey nolosha, ee wax ka baran waayey wadooyinka loo maro guusha.

Markaas waxa laga maarmaan ah in uu qofku barto wadooyinka guusha si uu uga dhabeeyo hamigiisa iyo riyadiisa.

Waxa aad kaga dhabayn kartaa hamigaaga marka aad ka faa'idaysatid nimcooyinka waaweyn ee uu Ilaahay SWT kuugu deeqay, sida maskaxdaada, shakhsiyadaada, caqligaaga, fikirkaaga, awoodaada, iyo kartidaada kale ee Allah gooni kuu siiyey.

1. Waxa aad noqon kartaa qof guuleystay inaad nolosha ka eegto dhinaca wanaagsan oo aad filato dhinaca wanaagsan.
2. Inaad noqoto qof nidaamsan oo ku kalsoon naftiisa.

3. Inaad dejisato hadaf oo aanad ka hadhin ilaa aad gaadho hadafkaas.
4. Inaad isticmaasho awoodaada ilaa aad goosato midhaha shaqadaada.
5. Inaad habaysato waqtigaaga.

Sidaas awgeed ardayga waxa laga rabaa inuu doorto jaamacad iyo school fiican iyo kulliyad wanaagsan, waayo waxay ka caawinaysaa inuu tacliin tayo leh helo.

Markaa aad gasho jaamacada ama schoolka ama machadka, waa inaad ku dedaashaa inaad si fiican wax uga barato, waxaad ku deshaashaa inaad ka fogaato waxyaabaha aan faa'iidada lahayn.

Guushuna waa dhaqan ka mid ah dhaqamada wanaagsan ee muhiimka ah, waana waxyaabaha asaasiga ah ee la rabo in la horumariyo oo la kobciyo oo la wanaajiyo si joogto ah.

Abu-hureyra Alle raali ha ka noqdee waxa laga weriyey inuu yidhi, waxa uu rasuulku yidhi SCW “Mu'minka xooga badan ayaa ka wanaagsan oo Allah oo Ilaahay agtiisa looga jacayl badan yahay mu'minka taagta daran, wixii ku anfacaya ku dedaal, Allah kaasho oo ha caajisin, hadii shay ku asiibo ha odhan : Hadaan sidaas yeeli lahaa sidaas ayey noqon lahayd, laakiin waxaad tidhaa: Allah ayaa qadaray(inay sidan dhacdo) Alle-na siduu doono ayuu yeelaa, maxaa yeelay kalmada “hadaan” waxay furtaa camalka

Ardayga wanaagsan (good student)

Ardaynimadu waa shey aad u adag una baahan dulqaad iyo karti dheeraada.

Caadiyan [#arday](#) waxaa lagu qeexi jiray waqtiyadii hore qofkastaa oo wax uun

barta lkn waaydan dambe arday waxa lagu sheegaa qof kastaa oo xaadira dugsi, machad ama jaamacad.

Waxaa hubaal ah in arday walbo uu rabo inuu ka guul gaaro waxa uu baranayo balse waxaa lagu kala duwanyahay dadaalka iyo tamarta uu arday walbaa galiyo naftiisa.

Waxaa iska cad inaad arday wanaagsan noqoneynin adigoo wax badan oo ey naftaadu dhibsanyso ku qasbin/caadadin sida inaad wax badan Akhriso, Qorto' Soo jeedo ayadoo waliba saxibka iska raaxeysanayo.

Inkastoo ardayda waxbarataa ey kusoo badanayaan dalka qeybihiisa kala duwan taas oo ah wax lagu farxo balse waxaa xaqiiq ah in badan oo kamida eysan laheyn astaamihii ardayga wanaagsan(good student) taas oo ka dhigan iney iska aadan si u jeedo la'aan ah dugsiyada,machadyada,iyo jaamcadaha.

Astaamaha ardayga wanaagsan (good student)

1. Ardayga wanaagsan waa mid ey ka go,antahay ka guul gaarida waxa uu baranayo.
2. Ardayga wanaagsan waa mid dadaal iyo karti dheeri ah leh.
3. Ardayga wanaagsan waa mid hugaamiye ah sida inuu hugaamiyo fasalkiisa.
4. Ardayga wanaagsan waa mid ku kalsoon naftiisa markastaana tala saarta rabigiisa.
5. Arday wanaagsan waa mid weydiiyo su'alo macalimiinta.
6. Ardayga wanaagsan waa mid ku dadaala inuu xal u helo caqabad walbaa oo lasoo gudboonaata.
- 7 . Ardayga wanaagsan waa mid xushmeya macalimiintiisa, maamulkiisa, ardayga

fasalkiisa iyo dhamaan bulshada qeybaheeda kala duwan.

8. Ardayga wanaagsan waa mid leh astaamaha aan kor kusoo sheegay iyo kuwa kale oo badan.

Ugu dambeyn maadaama [#ardaydu](#) eey yihiin Hogaamiyaashii beri, Macalimiintii beri Aqoonyahaankii beri, IWX miyaysan aheyn in xil la iska saaro tayeyntooda iyo sifiican wax ubaridooda si mustaqbalka ummadu u wanagsanaado dalka iyo dadkuna ey u hagaagaan.

TILMAAMAHA ARDAYGA GUULAYSTAY

Ardaynimadu waa fadli ILaahay ku galadaysto qayb kamid ah Adoomihiisa, halka kuwe kale aysan heli nasiibka ah inay waxbartaan duruufo haysta owgeed sida faqri, dagaalo dheeraaday cid waxbarta oo aysan helin, iwm

Hadaba qofkii nasiibkaas hela waa inuu dareensanyahay in nimco dheeraad ah uu haysto nabiguna naxariis iyo nabad gelyo dushiisa ha ahaatee waxa uu yidhi

(من يُرد الله به خيرا يفقه في الدين) رواه البخاري ومسلم

macne: Qofkii ILaahay uu ladoono khayr Waxa uu fahansiiyaa Diinta.

Allana waxa uu tilmaamay inaysan sinnay qof wax garanaya (aqoon leh) iyo kaan waxba garanahin(Jaahil ah)

(قل هل يستوي الذين يعملون والذين لا يعلمون) الزمر الآية 9

Nabegu naxariis iyo nabadgelyo dushiisha ha ahaatee mar kale waxaa uu tilmaay in qofkii wado qaada isaga oo cilmi raadinaya Ilaahay usahlayo wadada Jananada iyo gelisteeda

قال صلى الله عليه وسلم (مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ طَرِيقًا بِهِ إِلَى الْجَنَّةِ) رواه المسلم

Baydkii carabiga ahaana waa kii odhanayey:-

العلم يبني بيوتا لا عماد بها** والجهل يهدم بيت العز والشرف

Macne: Cilmugu waxa uu dhisaa guryo bilaa tiirar ah Jahliguna waxa uu dumiya guri lahaa ciso iyo sharaf .

Cilmiga ahmiyadiisa wax lasoo koobi karo maaha waana waxa ay umadi ku horu marto sharafna ku gaadho, waxaana sharaf ugu filan Cilmiga in marka qofka aan cilmi lahayn loo tiiriyo uu ku farxo, Jahligana waxaa fool xumo ugu filan qofka jaahilka ah marka lagu tilmaamo jaahil waa uu ka cadhooodo.

Hadaba ardayda fursadda wax barasho heshay iskuma jiraan qaar ayaa ku guulaysatay ujeedkoodii wax barasho, halka ay kuwo kale ay ku fashilmeen.

Waxaan dhanbaalkan ku tilmaami doonnaa kuwa ugu muhiimsan tilmaamaha uu ku suntanyahay Ardayga guulaystay

TILMAAMAHA ARDAYGA GUULUYSTAY.

1: Daacadnimo (IKhlaas) waa Arday wax ubaranaya inuu naftiisa ka saara mugdiga Jahliga gaadhsiiyana iftiinka Cilmiga rajaynaya inuu Aakhiro ku badbaado cilmiga Alle baray Jannadana ku galo.

2: waa Arday waqtigiisa qorsheeya oo dareesan qiimaha waxqtigu uu leeyahay jadwal usameeya noloshiisa iyo hadafkiisa wax barasho, xisaabiya bishan maxaad gaadhay, lixdan bilood maxaa qabatay, sanadkii tagay maxaa kuu kordhay.

3: waa Arday ixtiraama qadariya maamuusa macalinkiisa macluumaadka uu sheegayana u dheg raariciya si aadaab iyo xushmana leh ula dhaqma.

4: waa Arday ixtiraama dhamaan dadka iyo bulshadiisa hadaladisa iyo ficilkiisaba ay ka muuqato aqoontu.

Waxaana ladhahaa

الإحترام لا يدل على الحب وإنما يدل بحسن التربية

Macne: inaad cid ixtiraamto ku tusi mayso jacayl aad jeceshahay cidda aad ixtiraamtay laakiin wax ku tusaysaa tarbiyad waanaag .

4: waa Arday joogteeya waxbarashada mar walbana heer kiisa waxbarsho kor uqaada.

5: waa Arday fadhiista boosaska hore ee fasalka, aan xagga danbe is marin si uu waxyaale kale ugu mashquulo dib is marintuna waa caadada ardayga caajis loowaha ah.

6: waa Arday firfircoon oo kaqayb qaata dhamaan howl qabadyada madarasadiisa ka jira sida aqoon iswaydaarsiyada nadaafada Madarasada, iwm.

6: waa Arday higsii sare leh aaminsan inuu wax ku soo kordhin karo Adduunka, dadkiisana wax uqaban karo.

7: waa Arday dadaal badan casharka siwacan udhagaysta marka uu macalinku jeedinayo, hadhowna soo muraajaceeya wixii shaqo guri ahna kasoo sheqeeya. Arday walbaana ardayga uu ka dadaal badnaa xilligii wax barashada beri wuu ka darajo sarayn doonaa, kana aqoon badnaan doonaa.

baydkii carabiga ahaana waa kii odhanayey:

بقد الكد تُكتسب المعالي ** ومن طلب العلى سهر الليالي

Macne: sida loo kala dadaal badan yahay ayaa loo kala kasbadaa saraynta, qofkii meel sare doonayaana habeenkii ayuu soo jeedaa.

8: waa Arday dhaqan geliya oo aan dayacin talooyinka muhiimka ah kuna qora baal dahab ah iyo buugisa ugu muhiimsan ama ku dhejista waraag ay ku qorantahay gidaarka si uu marba uxusuusto .

9: waa Arday alle ku xidhan cibaadaysta akhlaaq fiican leh xumaha iyo danbiya ka fogaado, Ardayguna haddi uu xumo iyo denbiyo sameeyo dhibaato weyn ayuu kala kulmayaa oo saba karta inuu waxbarashada sii wado, maskaxda ama qalbiga qofkuna waa muraayad mar kasta oo uu qofku danbi sameeyana shibic madow ayaa isku qorta ilaa qalbigu wada madabaado, Qalbi madoobaaday oo wasakhoobayna wax ma qaybi karo mana fahmi karo.

Ogaw Arday markasta oo xumahaaga iyo denbigaagu bato fahankaaguna wuu yaraanayaa markasta oo aad alle ku xidhnaato aadna dhowrsoontahayn Ilaahay fahan sheeraad ah ayuu kuu furayaa.

Qiso. Imaamkii waynaa ii SHaafici ayaa iska dareemay fahan xumo markaas ayuu shiikhiisii Wakiic ibnu Jarraax usheegay, shiikh Wakiic talo dhaxal gal ah ayuu siiyey oo ahayd :- iska ilaali maacaasida Cilmiguna waa nuur nuurka Allana lama siiyo qof Alle caasinaya imaamu shaaficina waa kii lahaa :

شَكَوْتُ إِلَى وَكَيْعِ سُوءِ حِفْظِي ** فَأَرْشِدْنِي إِلَى تَرْكِ الْمَعَاصِي
وَأَخْبِرْنِي بِأَنَّ الْعِلْمَ نُورٌ ** وَنُورُ اللَّهِ لَا يُهْدِي لِعَاصٍ

10: waa Arday macalinkiiisa la leh xidhidh xeel dheer ka faa' idaysta fasalka iyo xiliyada kalaba, wax yaalaha soo wajaha kala tashada gaar ahaan xagga wax barashada.

11: waa Arday udulqaata dhibka waxbarashada iyo adaygeeda culamadu waxay odhan jireen:-

لا يَنَالُ الْعِلْمُ بِرَاحَةِ الْجَسَدِ

Macne: laguma gaadho cilmiga jidhka oo loo raaxeeyo.

Taariikhda dadkii wax bartay mar aad akhriso waxaad arkaysaa arimo adag oo ay uu soo mareen sida safaro dhaadheer oo ay weliba cagahooda ku soconayeen, gaajo iyo haraad ilaa qaarkood ay kaadidooda ka cabbeen marar badan.

11: waa arday wax akhriya oo aan ku eekaan casharka uu soo dhigtay iyo muqarkiisa keliya gaar ahaan takhasuskiisa buugaag badan ka Akhriya.

11: Waa Arday nadaafadda ku dadaala jidhkiisa iyo dharkiisuba nadiif tihiin soo cadayda cidiyahana iska gura.

12: Waa Arday aan ujarjarin madarasadiisa waqti horana yimaada habsankana la taxadara.

13: waa Arday ducaysta Allana ka barya inuu cilmiga usahlo fahansiinayana Nebiga naxariis iyo nabadgelyo dushiisha ha ahaatee waxaa ka sugnaatay inuu ku ducaysanjiray:

(اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَرِزْقًا حَسَنًا)

Macne: Allow waxaan ku waydaystay cilmi naafic ah(waxtar leh) iyo risqi wanaagsan.

Maxay ku latahay Nebiga oo Alle doortay hadana saas ku ducaysanaya ardiyoow miyaadan adigu ka mudnayn inaad ducadaas iyo kuwo kalaba ku celcelso in badan?

14: waa Arday aan hilmaamin waalidkiis adduunka sabab ugu ahaa inuu yimaado waxna soo baray iyo dhammaan cid kasta oo waxbarashadiisa ka qayb qaadatay.

WAX-AKHRISKU: WAA FURAHA GUUSHA

Alle weyne waxa uu yidhi “ Wax ku akhri Nebiyow magaca Eebbe ee abuuray (khalqiga) (1), Dadkana ka abuuray calaq (2), akhri Eebbena waa kan sharafta lehe (3),

ee dadka baray sida qalinka wax loogu qoro (4), dadkana baray wax ayna aqoonin (5).

Aayadahan Quraanka ahi waxa ay ka mid yihiin Suurada (Al-Calaq) oo ah suuradii ugu horay

ee kusoo degtay Nebi Muxammed (NNKH) taasi oo la faray in uu wax akhriyo.

Suuradani

waxa aan ka dhex arki karnaa in furaha guushu yahay wax akhris. Wax akhrisku waxa uu qofka

barayaa wax uusan aqoonin, dunida maanta waxa lagu tartamayaa waa aqoon.

Aqoontuna waa

in qof ama dad garanayaan wax aysan kuwa kale aqoonin.

Dadka guulaystay ee dunida ku nool waa dadyow ku kala duwan diin, midab,
dhaqan iyo
deegaan isla markaasna tabaha iyo farsamooyinka ay ku guulaysteen kala duwan
yihiin- mid
ganacsi iyo maal ku guulaysta, mid siyaasad iyo aqoon ku guulaysta iyo mid si
kaleba u
guulaysta waxaa jira hal wax oo ay dhammantood ka siman yihiin waana wax-
akhriska.
Og Mandino waa nin aad u caan ah oo ahaan jiray askari duuliye Maraykan ah oo
ka qayb
galay dagaalkii labaad ee adduunka, waxa uu duqaymo ka geystay Jarmalka.
Markii uu
dagaalku dhamaaday waxa uu ku biiray addeegyada caymiska. Mandino waa ku
fashilmay.
Subax ka mid ah maalmahaas waxa uu go'aansaday in uu is dilo, isaga oo ku socda
meeshii uu
isku dili lahaa ayuu arkay maktabad wax akhris waa uu galay, ka dib waxa uu
akhriyay buugta
dhiirigelinta gaar ahaan buuga uu qoray Napoleon Hill ee la yidhaa “Think and
grow rich”,
maalintaa ka dib waxa uu sii waday wax-akhriskii oo ka hakiyay in uu is dilo.
Waxa uu qoray
buug badan oo uu ugu caansan yahay “The worlds greatest salesman” oo laga
daabacay in ka
badan 50 milyuun oo lagu turjumay in ka badan 25 luuqadood.
Waxa aan ka baran karnaa in wax akhrisku kaa saari karo cidhiidhi kasta oo aad
nolosha ka

dareemayso cagtana kuu saari karo toobiyaha guusha. Waa maxay faa'iidooyinka akhrisku?

Sideen wax u akhriyaa? Shax side ah Ayaan dejistaa si aan wax u akhriyo?

Maqaalkan kooban

ayaa ka jawaabaya weydiimahan

“Wax akhris- Wax akhris- Wax akhris-“

FAA’IIDOOYINKA AKHRISKA

1) Akhrisku wuxuu maskaxda ka daweeeyaa dhibaatooyinka

In aad maskaxdaada geliso buug badan oo aad akhrido waxay dareenkaaga siinaysaa in

maskaxdu ka fogaato dhibaatooyinka kale ee ku xeeran isla markaana diirada saarto

waxyaabaha kale ee himilo iyo hiigsi ah ee ku qoran buugta. Akhrisku wuxuu ku tusayaa

dhaqano badan oo kala duwan kuwaas oo aanad hore uga warhaynin amase aanad ogayn inay

jiraanba.

Wuxuu maskaxdaada u furayaa qaab cusub oo aad u fikirto, wax u aragto ama aad u qabato

wax aad u malayn jirtay in aan la samayn karin ama la gaari karin.

Murti ayaa waxay leedahay “Qofka aan wax akhrin waxba ma faa’iido dhaamo qofka aan

wax akhrin karin” waxaa yidhi Mark Twain.

2) Wax akhrisku waxa uu quudiya maskaxda

Maskaxdeenu waa wax aad u awood badan hadba inta xog la geliyo ayay soo saartaa. Xubin

kaste oo ka mid ah jidhka bini Aadamka ah waxay ubaahan tahay in shaqo loo diro. Calooshu

waxay u baahan tahay cunno lagu quudiyo, jidhku wuxuu u baahan yahay jimicsi lagu quudiyo

sidoo kale maskaxdu waxay u baahan tahay quudin taasi oo ah in ay wax akhrido. Wax akhrisku waxay baahi tirtaa maanka gaajaysan iyadoo siisa aqoon iyo waayo aragnimo

aan dhamaad lahayn. Akhrisku wuxuu inaga caawiyaa in ay maskaxdeenu balaadhato oo

xaddiga qaadisteedu aad iyo aad u weynaado.

3) Akhrisku wuxuu horumariyaa xiriirka iyo qaabka qofku u hadlo

Aqoon badan oo aad akhriska ku kasbataa waxay kaa caawin kartaa in aad si weyn uga qayb qaadan kartaa doodaha, waxaad awood u yeelanaysaa inaad bilowdo dOodo wax ku ool ah. In aad hayso xog ka badan kuwa kale, waxay faa'iido kuugu tahay inaad dhinacooga dhulka dhigto waayo waxaad si qoto dheer u haysaa xoggo badan oo la xiriira mawduuca markaas taagan.

4) Wax akhrisku wuxuu koriyaa maskaxdaada

Buugta sheekooyinku waxay ku gaynayaan adduunyo aad iyo aad kaaga fog taasi oo aad ka dhex arki karto waxa ka dhacaya nolosha dadkaas isla markaana aad suuraysan doonto. Marka aad yeelato maskax wax qaabilaysa waxaad dhaxli doontaa oo aad waayo aragnimo u yeelan doontaa xilkasnimo, xeel dheeri iyo dhiiranaan.

5) Dhamaan hogaamiyayaasha iyo kuwa guulaystay waa akhristayaal

Buugtu waa wax aad u awood badan oo badala nolosha aadanaha. Dhamaan dadka guulaystay waxay sheegaan in buug ay akhristeen inta badan badalay noloshoodii kuna hogaamiyay guulaha ay gaareen.

Xogta iyo aqoontu waa awood taasi oo ah toobiyaha guusha, haddii aad aqoonta

saxda ah ku daabaasho noloshaada waxay kugu hagaysaa guul midho dhal ah.

7) Wax akhrisku wuxuu dhiirigeliyaa hal-abbuurnimada

Talaabada ugu weyn ee aqoon lagu korodhsado waa akhriska. Waxyaabaha ugu awoodda badan ee aanay dadku badanaa ogayn ee loo addeegsado horumarinta naftu waa akhriska.

Wax akhrisku wuxuu kaa caawinayaa inaad noqoto qof maskax furan. Mid ka mid ah faa'iidooyinka akhrinta buugta, warsidaha ama maqaalladu waa inay kuu koriso maskax ahaan iyo ruux ahaanba, akhrisku wuxuu kor u qaadaa qaabka uu qofku u fikirayo, inuu wax diirada saarto taasi oo qofka ka dhigaysa mid xikmad leh isla markaana la jecel yahay.

8) Wax akhrisku wuxuu kor u qaadaa caafimaadkaaga

Dad badan waxay ogsoon yihiin in akhrisku uu leeyahay nafis iyo raaxo lagu dareemo wakhtiga habeenkii, wuxuu si aayar ah kuugu keeni karaa hurdo, waayo waxa uu kaa saarayaa dhibtaadii howlaha adduuno ee maalinta dhan qofku soo maray isla markaana maskaxda ayuu u furayaa bog cusub oo lagaga nasto hagardaamadii maalinkaas.

TABAHA AKHRISKA

Sideen wax u akhrinaa?

SQ3R or SQRRR.

Inta aanan u guda-gelin faah-faahinta qaab aqriseedkan, waxaa muhiim ah in aan ogaano deg-degsiiyaha aqrisku waxaa u ku xiran yahay awoodaada dabiiciga ah, nooca buuga ama macluumaadka aad aqrinayso, afka aad wax ku aqrinayso, xiisaha aad u qabto iyo qodob kale oo fara badan.

Xogta aad ka hayso dhiganaha aad aqrinayso ayey ku xiran tahay sida aad ku aqrinayso dhiganahaasi.

Qaabkan waxaan loo adeegsan dhiganayaasha madadaalada loo aqristo, sida

sheekooyinka, gabayada, riwaayadaha iyo dhamaan wixii la xiriira madadaalo ee u baahan inaad wax wada aqriso.

Inta aan mawduucayga u gada-galin waxaan ku sheegaya aqristaha aan guusha gaarin ee waqtigiisa badan ee uu aqriska galiyo aan miro u dhigma ka keenin, waa aqristaha aqriya dhamaan xarafyada iyo weedhaha ku qoran dhiganaha uu markaasi aqrinaayo, muhiimad ma lahan inaad xaraf walba aqrido hadaanay ahayn riwaayadaha iyo wixii madadaalo ah ee la halmaala.

Qaabkan SQ3R oo loo soogaabshay ereyada, SURVEY/SKIMING, QUESTION, READING, RECITE iyo REVIEW. Waxaa markii u horeysay so bandhigay Francis Pleasant Robinson sanadii 1946kii kunasoo bandhigay buugiisa Effective Study.

Hadaba aan sharaxo shantan qodob ee ay ka kooban tahay nidaamkan wax aqris ee SQ3R.

1.SURVEY/SKIMING. (DULMAR).

Dulmarka buugu waa inaad soo qabato buuga meel degan oo aqris ku haboona la tagto, war bixin fiicana ka hayso qoraaga buuga, aqrido magaca buugga, labada dahaar ee buuga, taxanaha cinwaanada buuga ee contents ama fahras afafka qalaad lagu dheho,cutubyada uu buugu ka kooban yahay adoo aqrinaaya cinwaanada waaweyn iyo kuwa yar-yar ee uu cutub walbaahi ka kooban yahay, jadwalada iyo sawirada buuga ku dhex jira, hordhaca iyo gunaanadka buuga.

Intaasi waxay kaa qaadanaysaa waqti gaaraya 5 ilaa 8 daqiiqo, waxayna ka saacidaysaa inaad faham guud ka qaadata mawduucyada uu qoraagu dhiganahan ku qaadaa dhigaayo waxaadna ku go'aansan meelaha aad muhiimada siin doonto iyo meelaha aan muhiimada weyn kuu lahayn.

2. QUESTION (WEYDIIMO).

waxaad diyaarsanaysaa weydiimaha aad jawaabahooda xiisaynayso inaad ka hesho buuga, adoo cutub walba su'aalo gooniya u diyaarsanaaya. U rog cinwaanada

waaweyn iyo kuwa cinwaan hoosaadyada ah weydiimo, sida kuma, goorma, xagee, sidee iyo sabatee?

Waxay ka qaadanaysaa ilaa 10 daqiiqo, waxayna ka saacidaysaa inaad aqriskaaga hadaf u yeesho oo aad xiiso u qaado inaad hesho jawaabahaas waxayna kor u qaadaysaa inaad ilaawin jawaabahaasi.

3. READ (AKHRI).

Waxaad bilaabaysaa aqriska dhiganaha adiga oo cutub walba ka baaraya jawaabaha weydiimaha aad horey uga diyaarsatay oo kaliya, hadafkaaguna wuxuu noqonayaa inaad jawaabahaas baarto oo kaliya.

Waxay ka qaadanaysaa ilaa 30-40 daqiiqo. Waxayna ka caawinaysaa in aqriskaagu noqdo mid deg-deg ah oo ka taga sadaro badan oo aan micna weyni ku jirin.

Qaybtan jawaabaha qori aad maysid, laakiin haddii aad haysato qalin calaamadeed waad calaamadsan kartaa meelaha aad jawaabaha ka heshid.

4. RECITE (ISKA-DHAGAYSI).

Qodobka afraad waa inaad dib uga jawaabtaa weydiimihii aad horey u diyaarsatay adigoo uga baxaaya qof buugan isna aqriyey ama aad adigu hoos isaga dhagaysato cod hoose, aadna diiwaan galiso jawaabahaga wixii aad xasuusatay iyo wixii aadan xasuusanba adigoo ku cabiraaya ereyadaada gaarka ah. Markaas kadib dib ugu laabo buuga kana fiiri wixii aad hilmaantay.

Waxay ka qaadan ilaa 30 daqiiqo.

5. REVIEW. (MURAAJACO).

Dib u muraajacee weydiimahaagii iyo jawaabahoodii oo aad diiwaan gashatay saacado badan ama ayaaamo kadib, waxay ka saacidaysaa. Inaad hilmaamin, waxayna ka qaadanaysaa waqti yar oo ilaa 20 daqiiqo ku siman.

FG. Wax walbaahi bilowga waa adagyihiin, ku cel-celin kadibse waxay ku noqotaa mid fudud, qaabkan waxaa aad u adeegsada ardada iskuulada iyo qofkii

raba buug aan takhasus kiisa ahayn inuu aqriyo, cilmi baarisyo badan oo la sameeyey waxaa kasoo baxday in qofka qaabkan u aqriya buug iyo kan sida caadada ah u aqriya ee sadar walba aqriya uu ka faa'ido bato kagana sareeyo intixaaka ay ku wada galaan buugas qofka qaabkan wax u aqriya.

Turjumaada ereyada aan macneeyey kama turjumayso macnihii ereyga oo sax ah ee waa fahamka qodobkaasi oo dhan.

CELCELISKA DEDAJINTA AKHRISKA (READING SPEED)

Markii la sameeyay tijaabooyin badan oo heer caalami ah, waxaa la ogaaday in akhristeyaashu ay ku kala duwan yihiin xawaaraha akhriska. Waxaa kasoo baxay tijaabooyinkaas in celceliska akhrisku yahay:

- 200-250 oo eray daqiiqaddiiba; waa akhriska da'da 12 sanno jirka ah.
- 300-600 oo eray daqiiqaddiiba; waa akhriska ardayga heer jaamacadeed ah.
- 600-700 oo eray daqiiqaddiiba; waa akhriska qofka aqoonyahanka ah, dhugashaduna waa 75%.
- 1000 eray daqiiqaddiiba; waa akhriska ay sameeyaan akhristeyaasha ka qayb gala tartanka caalamiga ah ee akhriska, dhugashaduna waa ay liidataa.

9

Sidee loo ogaan karaa celceliska xawaaraha akhriska? (Reading Speed)

Akhristuhu waxa uu ogaan karaa celceliska akhriskiisa isaga oo raacaya qaab xisaabeedkan soo socda:

Hab Xisaabeedka Lagu Soo Saaro Xawaaraha Akhriska

1. Soo xulo bug fudud oo aad xiisaynayso,
2. Soo qaado saacadda orodka (Stop Watch), akhriso muddo 2 daqiiqo ah,
 - i. Tiri sadarrada aad akhriday
 - ii. Tiri eryada ay ka kooban yihiin 3-da sadar ee ugu horeeya,
 - iii. Soo saar celceliska erayada 3-da sadar ee aad akhriday: tirade ereyada/3-da sadar,

- iv. Isku dhufo tirada sadarrada iyo celceliska ereyada ee 3-da sadar: $(I * III)$.
 - v. Tirada kuu soo baxda u qaybi 2: $(I*III)/2$
3. Waxa aad helaysaa tirade ereyada aad akhrin karto daqiiqadiiba: waana celceliska xawaarahha.

SIDEED KU NOQON KARTAA QOF BISIL OO NOLOSHIISA HANAN KARA FIKIRKIISANA DADKA KU QANCIN KARA

Waa kuwan qodobada kaa caawinaya

10 Qodob Oo Kaa Dhigaya Qof Bisil, Noloshiisa Hanan Kara Fikirkiisana Dadka Ku Qancin Kara

Shaki kuma jiro in marxaladda carruurnimo ay ka mid tahay marxaladaha ugu wanaagsan ee uu aadamuhu soo maro, ma' laha xakame iyo xisaab ama masuuliyada cusub oo farxadda u diidaa, keliya waa cun oo ciyaar. Laakiin suurtoagal ma'aha in marxaladdaasi ay waarto, qof kastaana isaga oo aanay cidi kala tashan, doonistiisa iyo diidmadiisa midna iyada oo aan loo eegin ayaa haddii wad daayo ay da'du isguraysaa, illaa uu noqdo qof bisil oo fikir iyo aragti looga fadhiyo. Koritaanka saxda ahi ma'aha ka jidhka oo keliya ah, balse waa ka uu caqligu la koro da'da qofka, barbaarinta iyo edbintuna kuma joogsato ta caruurnimada ee waalidka laga rabo, balse waxaa waajib ah in qofku uu si joogto ah naftiisa u siiyo duruus edbin ah iyo barbarin uu naftiisa iyo akhlaaqdiisa ku sameeyo, si uu u yeesho awood uu ku xakamayn karo jawaab-celintiisa, fikirkiisa iyo hab-dhaqankiisa.

Si kastaba ha ahaato ee marxaladaha kala duwan ee dhinaca tarbiyada iyo bisaylka uu aadamuhu u maro waxaa ugu adag ta kala guurka ah ee u dhexeysa marxaladda carruurnimo iyo marxaladdaa bisayl, waxaa ku adkaata in uu iska reebo raadka carruurnimo oo uu bulshada ku dhex joogo qaan-gaadhimo dhinaca maskaxda ah.

Qormadan aynu afsoomaali usoo rognay waxa ay bixinaysaa talooyin muhiim ah oo qofka raaca ka caawin kara in uu noqdo qof bisil, naftiisa hanan kara, is-xakamayn og oo jawaab-celin caafimaad qabta bixin kara.

1. Aragtidaadu ha noqoto mid waaqaca aad joogto la

jaanqaadaysa: Carruurnimadu waxa ay caan ku tahay riyo maalmeed ilmaha u sawirta nolol ubax keliya la arkayo, ilmo kastaa waxa uu si farxad leh ula nool yahay duni wada khayaali ah oo uu isu arko in uu yahay halyeey iyo geesi aan hortii la arag mid u dhigma, ama uu u macaamilo sida amiirrada dunida uu sawirayo filimka carruureedka Disney. Laakiin runtuna taas aad ayaa ay uga fog tahay, sidaa awgeed waxa qasab ah in aragtida aad nolosha ku eegaysaa ay noqoto mid waaqaca iyo runta hortaada taalla ka duulaysa. Cidi kaama doonaysa in aad faraha ka qaaddo himiladaada iyo riyadaada laakiin waxa aad ogaataa in aad joogto waqtigii aad cagaha si buuxda inta aad dhulka u dhigto bilaabi lahayd xaqiijinteeda, adiga oo duruufataada runta ah og. “Dantaada iyo madaxaaga midna lagama boodo”

2. Muuqaaga duleed danee: Xilliga carruurta dan kama gashid waxa aad ku labbisanayso, keliya waxaa muhiim kuu ah in aad faraxsan tahay, laakiin marka aad jaamacadda gasho ama shaqo tagto waxaa qasab ah in dharka aad xidhanaysaa ay noqdaan kuwo kuu qalma, haddii kale dadka oo maangaab isaga badan ayaa kuu malayn doona in aad tahay ruux aan weli caqli ahaan bulshada soo dhex geli karin,

waxa aanad arki dad badan oo aan kuuba arkayn in aad u qalanto mustawaha runta ah ee aad nolosha bulshada ku leedahay.

3. Naftaada ku kalsoonoo: Waxa aad ku dadaashaa in naftaada aad ku beerto kalsooni, shakhsiyaddaada intii suurtoagal ah aad ku qanacdo. Cidina ma' jecla mana danayso ruux walaac badan oo aan hal-adayg lahayn. In aad noqoto ruux naftiisa ku kalsoon waxa aad ku kasbanaysaa ixtiraamka dadka iyo in ay iyaguna kugu kalsoonaadan. Laakiin ogow in ay kala duwan yihiin naftaada oo aad ku kalsoonaato iyo indho-adayga akhlaaqadaada dhaawacayaa.

4. Baro sida loo doodo: In qofku doodda u bisil yahay waxyaabaha lagu garto waxaa ka mid ah, in aanu qaylin, in aanu cadhoon inta dooddo socoto iyo in uu naftiisa xakamayn karo oo erey kastaa inta aanu afkiisa ka soo bixin uu garan karo saamayn taban iyo mid togan ka uu yeelan karo, tusaale ahaan in aanu ereyo xun, aflagaado ama meel ka dhac iskaga dhawaaqin. Qofka bisil waa in uu awood u leeyahay in doodda uu ku jiro uu u maamulo si deggen oo ilbaxnimo sare ka muuqato. In aanu wax kasta oo uu maqlay iskaga doodin ee erey kastaa uu noqdo mid uu xujo iyo caddayn u hayo, sidoo kale aragtida uu ku adkaysanayaa in ay noqoto mid cilmi ku fadhida. Waa in uu noqdaa qof maskax furan oo awood u leh in uu aqbalo aragtida dadka kale, haddii uu ku argo run iyo saxnaan.

5. Shucuurtaada xakamee: [Sifooyinka](http://www.korodhso.com) shakhsiga ah waxaa ugu muhiimsan in qofku uu noqdo qof awood u leh in uu jawaab-celintiisa xakamayn kara. Iska jir in cadhadu kaa xoog badato oo ay dibadda soo dhigto shucuurtaada runta ah. Ku dadaal in jawaab celintaadu noqoto mid miisaaman, oo u qalanta munaasabadda iyo qofka aad la hadlayso labadaba. Iska jir cayda iyo aflagaadada, gaar ahaan marka qofka aad la doodaysaa uu isku dayo in uu sanku ku taabto (Kaa

cadhaysiiyo) ama wax uu og yahay in aad ka xumaanayso uu si badheedh ah u sameeyo.

Ilbaxnimadu waa in aad qofka si deggen ugu sheegto waxa aad diiddan tahay ama kaa cadhaysiinaya, haddii uu ku sii socdana si dhibyar uga ag fogow, hana siinin fursad dambe oo uu arrintaas ku cabbiro.

6. Jidka noloshaadu marayso adigu taladeeda gacanta ku hay: Waxaa waajib ah in aad noqoto ruux awood u leh in uu qaato go'aamada naftiisa khuseeya, si maamulidda jidka noloshiisu maraysaa aanu gacantiisa uga bixin. Qofka bisil waa kana an ka baqan go'aanka uu qaato wax aka dhalan kara ama natiijada ku lammaanaan karta. Keliya si fiican u fikir, dhammaan talooyinka lagu siiyo iyo kuwa maankaaga ku jira si fiican u eeg, mid midna u qiimee, illaa ay kuu suurtoqasho in aad ka aad isleedahay wuu ugu habboon yahay doorato.

Waa arrin caadi ah in aad qoyskaaga iyo saaxiibbadaa cidda aad doonto kala tashato, laakiin waa in aad niyadda ku hayso in go'aanka ugu dambeeya ee aad qaadanaayso uu noqdo ka ay naftaadu ku qanacsan tahay in uu saxdii yahay, xitaa haddii uu ka hor imanayo qaar badan oo ka mid ah talooyinkii muhiimka ahaa ee lagu siiyey. Waayo ugu dambaynta go'aankani adiga ayuun baa uu ku khuseeyaa dhib iyo dheef wixii ka dhashana la noolaan doona.

7. Ha ka baqan in aad waajahdo mushkiladdahaaga: Qofka bisili waa ka aan ka warwareegin kana baxsan masuuliyadaha saaran iyo mushkiladaha shakhsiga ah ee haysta, balse ku waajaha hal-adayg, si fiicanna u garan kara sida ugu habboon ee uu xal maangal ah ugu heli karo. Waxaa fiican in qofku uu qirto ceebihiisa oo dhan ka hor inta aanay cid kale u sheegin ceebtiisa. Ogow, ma jiro qof aan ceeb lahayni, laakiin waxaa jira qof garanaya sida ay tahay in uu u waajaho iskagan caabiyo, iyo

qof iska daaya inta ay ceebtaasi sii naaxayso ee ay noqonayso boog madow oo shakhsiyaddiisa ku taalla. Qof kastaa labadaa ha kala doorto.

8. Qoyskaaga daryeelkooda ogow: Berigii hore labadaada waalid ayaa ku siin jiray wax kasta oo aad u baahato, oo daryeel iyo gacan-qabasho ah, waana hubaal waalidkaa inta uu nool yahay ee uu awood u leeyahay in uu ku garab taagnaan doono, laakiin miyaanay kula ahayn in la gaadhay waqtigii aad adigu masuuliyadahaaga la wareegi lahayd. Macnuhu ma'aha in lagaa doonayo in aad maamusho ganacsiga iyo shaqada aabahaa qabto, sidoo kale ujeedadu ma'aha in markaba lagaa rabo in aad adigu la wareegto masuuliyaddii biilinta qoyska, laakiin waa in aad marka hore ugu yaraan isku daydaa in aad mushkiladaha qoyska u dhuun daloosho xal u raadintoodana qayb ka ahaato. Maanta ayaa aad weli dhowdahay ee naftaada ku tababar in kharashka ay isticmaalayso ee shakhsiga ahi uu noqdo mid caqli iyo xisaab ku socda, masuuliyadahaaga oo aad la wareegto waxa aad ka bilaabaysaa in aad marka hore yarayso ku tiirsanaanta dhinaca kharashka ee waalidkaa, oo aad ku dadaasho in marka aad waxbarashada dhammaysataba raadsato shaqo.

9. Cafiska ogow: Nacaybka, calool xumada iyo in aad aargoosi u oroddaa kama mid aha dabeecadaha lagu yaqaanno shakhsiga bisil. Qofka nolosha u bisili waa qof si tolmoon u fikiraya, awood u leh in uu cafiyo khaladaadka dadka ku xeeran kaga yimaadda, aqbalana raalli gelinta cidda ku gefta. Qofka nolosha u bisili waa ka aan ku fikirin aargoosiga, xumaantana aan xumaan kaga jawaabin, haddii aad dabeecaddaa baratana waxaa hubaal ah in aad noqonayso qof aan nafsi ahaan u xasiloonaayn, markastana maskaxdiisu ku mashquulsan tahay aargoosi iyo arrimo caqabad ku noqonaya horusocodkiisa.

10. Ha noqon danayste: Ku dadaal in aad dadka gacan-qabato, khayr iyo samaanna u rajayso intii aad awooddo. Qofka oo naftiisa uun wanaag kasta la doonaa waxa ay astaan u tahay in uu yahay qof aan xasiloonaayn, ammaan darro nafsi ahna dareemaya, waxa ay ka mid tahay dabeecadaha lagu yaqaanno dadka aan fikir ahaan bislayn.

Deeqsinimada iyo wax-bixintu kuka koobna dhinaca adduunka, balse waxaa jira wax bixin dareen ah oo aan la taaban karin oo ka badan tan la taaban karo. Adiga oo ku dadaala in aad farxad geliso dadka kugu xeeran ayaa ka mid ah deeqsinimada ugu habboon.

Ugu dambayntiina, waa in aad kala garato bisaylka iyo weji xidhnaanta, qofka bisili, ma'aha qof weji xidhan, mar kastana si aan kaftan ahayn wax u eega, balse waa qofka garanaya marka ay tahay in uu qoslo iyo cidda ay tahay in uu la qoslo, marka ay tahay in uu waqtigiisa ku raaxayso iyo marka ay tahay in kaftan iyo ilaaq uu dhinac iska dhigo. Qofka aan dhiman in habeen kasta cimri u kordhaa waa lama huraan, cidina waxba kala beddeli karto, laakiin in aad noloshaada ku raaxaysato, dhabta iyo dheeldheelkana isu miisaantaa waa doorasho qofka ka imanaysa oo ay tahay in ay ku dhisnaato maskax iyo awood uu qofku u yeesho qorshaynta, dad aad u yar ayuun baana sida ay tahay uga soo baxa.

Diyaariye: Kamaal Marjaan

5 Tallaabo Oo Kaa Dhigaya Qof Isku Kalsoon

Waxad mararka qaarkood moodaa in dadbadani aanay ogeynba muhiimada ay kalsoonidu leedahay, iyo doorka weyn ee ay leedahay. kalsoonidu runtii waa awooda koowaad ee nafta hogaamisa kuna dhiiri galisa fal kasta oo ay qabanayso.

Waxa lid ku ah kalsoonida Kalsooni daradda oo Hadii qofku aanu kalsooni lahayn runtii ay ku adagtay in uu nolol fiican ku noolaado inta uu aduunyada joogo waayo, kalsooni daradu waxay leedahay mushkiladao badan sida cabsi badan oo nafta u timaada markastaba, wax kastana uu ka shaki qabo warwer iyo walaac farrabadan, go'aan la'aan aanu marnaba go'aan gaadhi karin kalidii una baahanaya in uu dad badan oo kale kolba wax waydiiyo.

Xirfadaha kalsoonida lagu dhiso Hadii aad ka shakido in ay kalsooni daadu yar tahay isticmaal qodabadan soo socda:

1. badso cibaddada Alle,

2.Yaree khaladaadkaga xaga bulshada dhexdeeda aad ka gasho ama Qooska iyo asaxaabta.

3. Hadii aad ku guuleysan wayday wax yaabo aad rabtay in aad gaadho mustaqbalka, niyada gali aduunyadu waa kaacaa kuf ee ha niyad jabin sii wadna waad gadhi doonta mar ay noqataba.

4. Marka aad doonayso in aad go'aan gaadho ama qorshe cusub samayeso ha ka tagin Xaqiiqda iyo sida suurtoqalka ah mararka qaarkood waxa niyad jabka keena talo aan suurtoqal ahayn oo aad gaadho.

5. Cabir naftaada tijabo na kusamee adiga oo xaqiiq ku socda tusaale ahaan imisa jeerbaad wax aad qabankareysay aad ku fashilantay, Naftaada u cadee waxa aad ku fiicantay iyo waxa aad ku xuntay, aadbay muhiim u tahay in uu qofku ogaado naftiisa.

Inta aad tijaabada nafta ku jirto ogsonowna in qofna aanu dhameystirnayn lakiin naftaada kalsooni ku qab iyo nooca ay tahay barana dabeecadaha dadka kale ee ku gu hareeraysan, si aad faa'iido uga hesho aad waxna uga baratid.

4 Calaamadood oo Ku Tusinaya Inaad “Guusha” Aad Ugu Dhow Dahay

Dadka qaar waxey u arkaan in guul la gaaraa ay tahay arrin dhib badan, wadada guushuna ay tahay mid dheer oo qodxo badan ku daadsan yihiin, hadaba maxey tahay qiyaasta lagu eego inaad wadadii saxda ahayd ee guusha ku socoto iyo in kale?

Dadka qaar waxey u haystaan in guushu ay tahay in la gaaro natijooyin waaweyn, qof fashilmay ma tihid haddii aadan haysan hal-milyan oo dolar ama aadan raaceyn gaari model-kiisu uu aad casri yahay oo aad qaali u ah. guushu qof kaliya kuma koobna, haddii aad shaqeyso oo aad u samirto sidii aad ku gaari lahayd meel sare, bidhaanso 4 calaamadood oo astaan u ah inaad guusha aad ugu dhow dahay.

1- Waxaad xiriir la leedahay Dad kaa guulo badan

Guusha ay saaxiibbadu ku hoorseedi karaan, qofkii ugu horreyay ee arrintaa ka dhawaajiyaa waxa uu ahaa **Dr.David C. McClelland** oo ka tirsan jaamacadda Harvard, kaas oo noloshiisa inta badna ku qaatay daraasadda habdhaqanka dadka guuleystayaasha ah. Caalimkani waxa uu daahrogay waxa dadka kala sarreysiiyaa inuu yahay dadka ku hareeraysan iyo xiriirka ay la leeyihiin kuwa ka guulaha badan, in saaxiibbo aad ka dhigato dad kaa guulo badan waxey kugu riixdaa inaad dadaal wanaagsan la timaaddo si aad u gaarto guulihii loo baahnaa si aad meel sare u gaarto.

2- Waxaad necebtahay Fashilka

Daraasadaha qaar ee laga sameeyay dad dhanka Sports-ka ku guuleystay sida; **Mechael Jordan**(Laacib darajo sare ka gaaray kubadda kolayga Mareykanka) iyo kuwo kale, ayaa lagu ogaaday iney guuldarrada aad u necbaayeen si ka daran

faraxadooda guusha, hadaba marka aad guuldaradda aad u neceb tahay waa arrin caddeyn u ah inaad ku taagan tahay wadada guusha.

3. **Akhriskaagu Wuu Badan yahay**

Buugga caadooyinka taajiriinta (**Rich Habits**) ee uu qoray **Thomas C. Corley**, waxa uu sheegayaa in 85% dadka taajiriinta ah iney naftooda waxbaraaan, bishii waxey akhriyaan 2 ilaa 3 kitaab, in u dhaxeysa 24 ilaa 36 buug sanadkii. Sababaha ugu badan ee ku kallifta iney wax akhriyaan waa iney aqoon kororsi sameeyaan, buugaata xasuus qorka iyo kuwa horumarinta ayayna si gaar ah u beegsadaan.

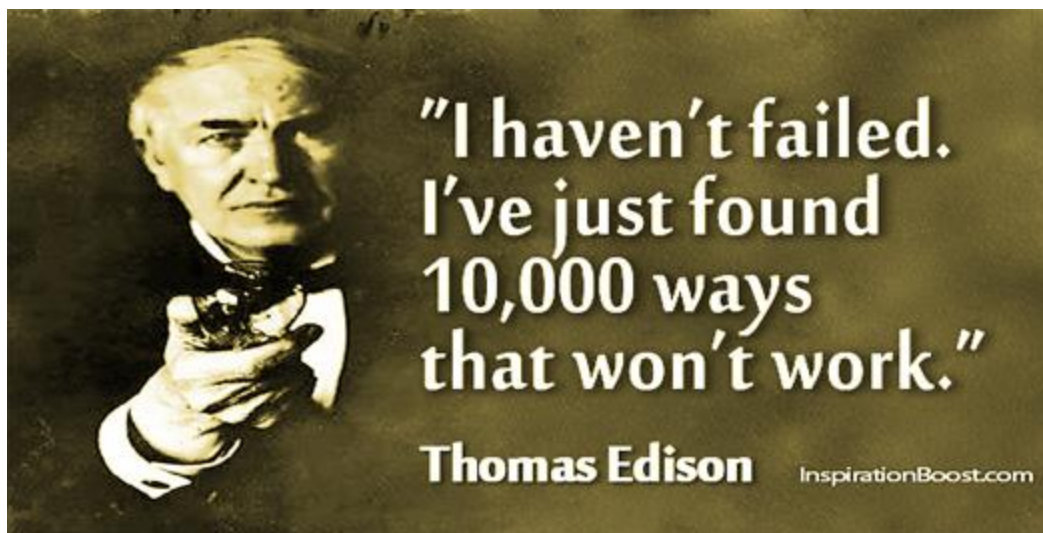
Akhrisku waa wadada ugu wanaagsan ee aqoonta lagu kordhiyo dunidana loogula jaanqaado, hadba meesha ay mareyso.

4. **Horey ayaad u soo fashilantay**

Fashilkaagii hore waa wadada kugu riixa inaad guulo gaarto, gaar ahaan waa marka aad wax ka kororsato oo aad sidii loo baahnaa uga gudubto, waxaad ka helaysaa adkeysii, khibrad, wadadii aad horey ugu fashilantay dib uguma laabaneysid.

Marka ugu horreysa ee ilmaha yari uu socod baradka yahay aadbuu u kufkufaa, marka dambe socodkaa u adkaada oo inuu dhaco wey yaraataa, sidaas oo kale fashilku waxa uu kaalin muhiimka ah ka qaataa guulahaaga dambe

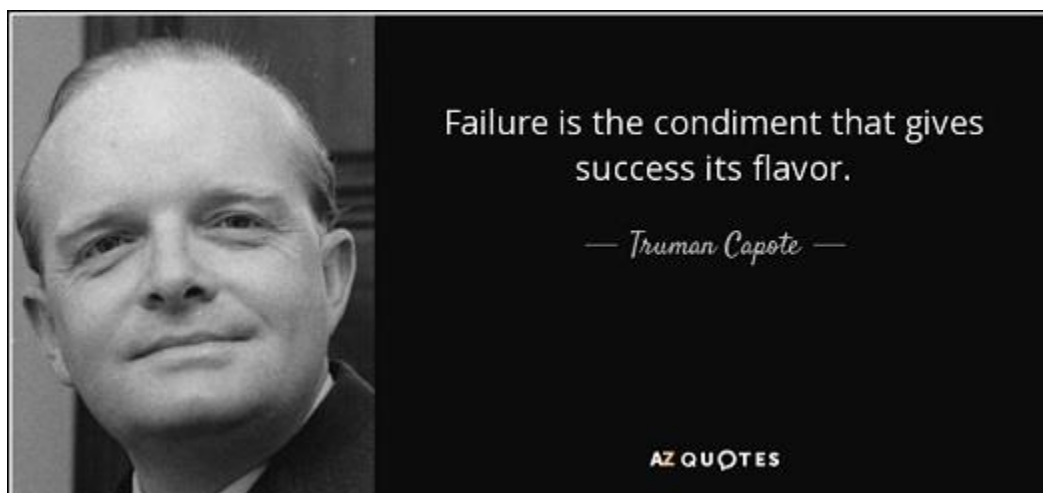
Marka ay Guuldarradu Noqoto Wadada Kaliya ee Guusha Loo Maro!

Qof kastaa cidda uu doonaba ha noqdee waxaa lama huraan ah inuu fashil dhadhamiyo siduu ugu dambeyn u guuleysto, waana wado adag oo ay soo wada mareen badanaa nolosha dadka ku guuleysta, dadka guuleystay heerka ay gaareen kuma aaney gaarin waddo ubax ku fidsan yahay oo aan qodxo lahayn.

Hadaba, si aan waxbadan uga fahamno sida ay guuldaraddu ku noqoneysaa wadada guusha loo maro waxaan soo qaadannay hadallo dhaxalgal ah oo laga hayo qaar ka mid ah dadka nolosha ku guuleystay heerkeeda ugu sarreysana ka gaaray:

Truman Capote

Waxa uu noolaa inta u dhaxaysay 1924-1984, waxa uu ahaa qoraa Mareykanka oo dhanka ruwaayadaha wax ka qora iyo actor caan ah.

Hadallada dhaxalgalka ah ee laga hayo waxaa ka mid ah: ” haddii aanuu fashil jiri lahayn ma aanaanan ogaaneen qiimaha ay guushu leedahay, dhandhanka macaan ee guushu ay leedahay arki miyaysid illaa aad la daalaa dhacdo dhibaataada ay guuldaradu leedahay.”

Colin Powell

Wasiirkii 65aad arrimaha dibadda dalka Mareykanka 2001 – 2005 waxa uu ahaa qofkii ugu horreeyay ee Mareykanka madow ah oo jagadaa qabta.

Hadalladii dhaxalgalka ahaa ee laga hayo waxaa ka mid ah : “Guushu waxay ka dhalataa xirfad sarreeysa, dadaal dheeri ah, fashilka oo wax laga barto, daacadnimo iyo quus la’aan, “Guushu waxay leedahay tilmaamo badan, waxa ku dhiirigelinayaa waa isku dayga joogtada ah iyo in khaladaadka wax laga barto.”

Donald Trump

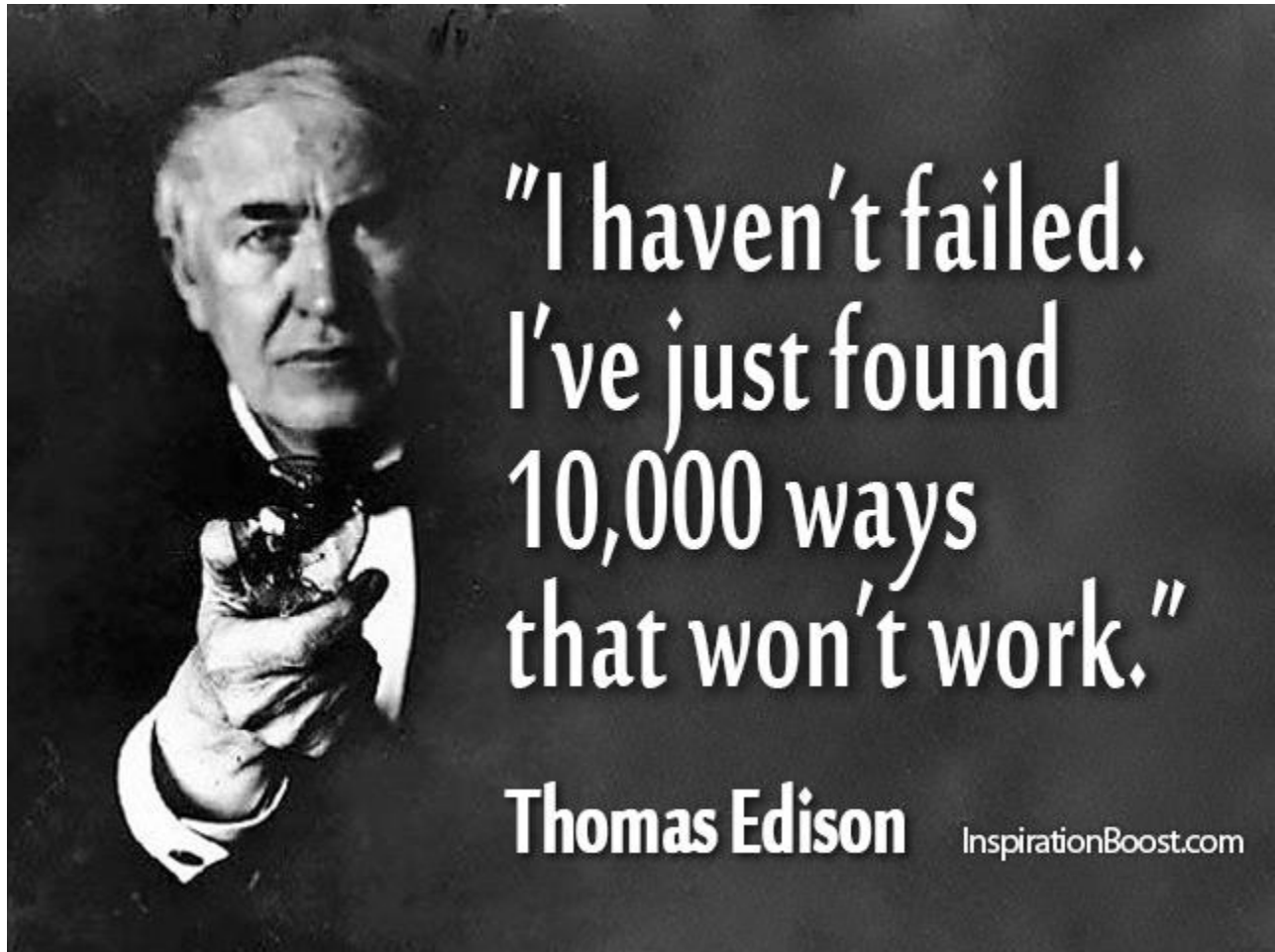
Madaxweynaha hadda dalka Mareykanka oo ay xikmadihiisu iska kooban yihiin ayaa isagana laga hayaa inuu yiri: “Mararka qaar inaad lagaa adkaado waxay ku bartaa inaad lasoo baxdo xeelado cusub oo aad markaa ku guuleysto, jabka aan ku dilin ee kusoo gaaraa waxa ay fure u qon kartaa inaad raadiso wadeeqo cusub oo aad ku gaarto guushaada ballaaran.”

Bill Gates

“Way habboon tahay inaan guulaha aan gaarno u dabaaldagno, laakiin taa waxaa kasii muhiimad badan inaan fahamno duruusta ay ka baraneyno fashilka, ku dadaal

inaan ku raaxaysato guushaada, laakiin marnaba ha illoobin duruusta muhiimka ah ee aan ka baraneyno fashilka, waa arrinta kaliya ee guushaada aad ku ilaashan karto, meesha ugu sarreysana ku gaarsiineysa ugu dambeyn.”

Thomas Edison

“Anigu ma fashilmin waxaan helay 10000 oo wadiiqo oo ii shaqeyn waysay, noqo qof si wanaagsan u fakara, tijaabada kaa fashinta adduunyo gaddoonkii maaha, waxa meesha yaallaa waa inaad aragta waddo aan ku habbooneyn in la qaado mar kale.”

Michael Jordan

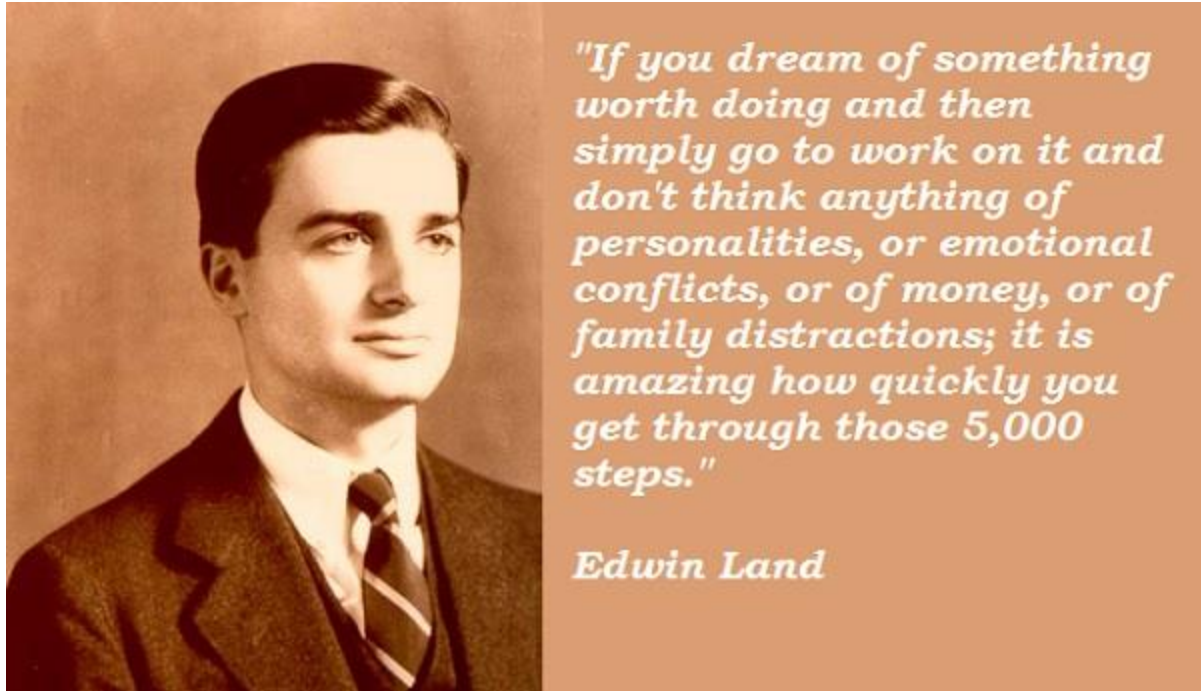
WWW.KORODHSO.COM

Ciyaaryahan caan ah oo dhanka kubadda kolayga ah aad ugu caan baxay guulo aad u baaxdlehna ka gaaray: “Inta aan xirfaddeyda Sports ku jira waan khasaaray marar badan 9000 oo isku day oo dhanka shabaqa ah ayaan la fagay, 300 oo ciyaaroodna guuladarro ayaa na qabsatay, 29 jeer oo aan guusha is lahaysiiyna waa lanaga adkaaday, marar badan ayaa fashilmay, sidaa darteed ugu dambeyn waan guuleystay, ma jiro qof nolosha ku guuleystay oo aan marar badan soo fashilmin, farqiga qofka guuleystay iyo dadka kale u dhexeeyaa waa inuu isku dayga uu sii waday halka dadka kale ay doontii ka daateen.”

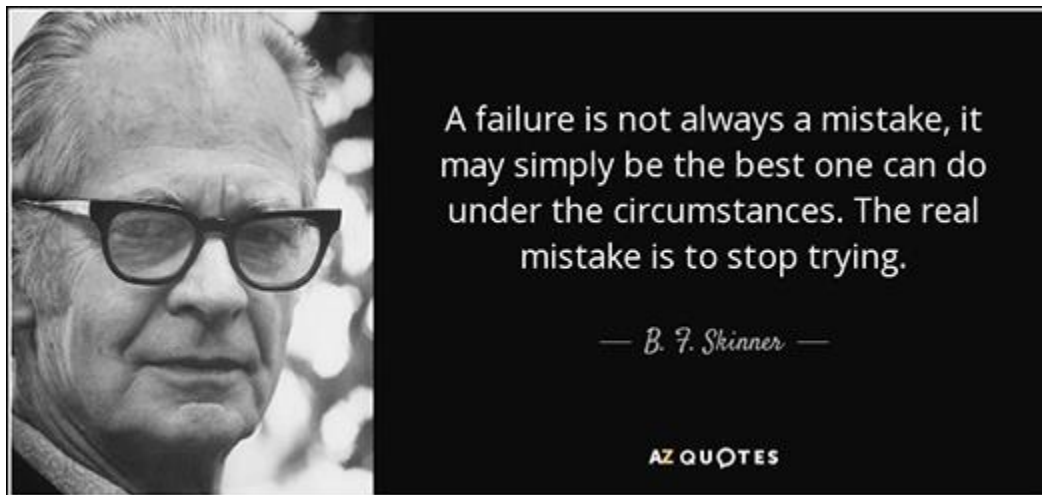
Edwin Land

WWW.KORODHSO.COM

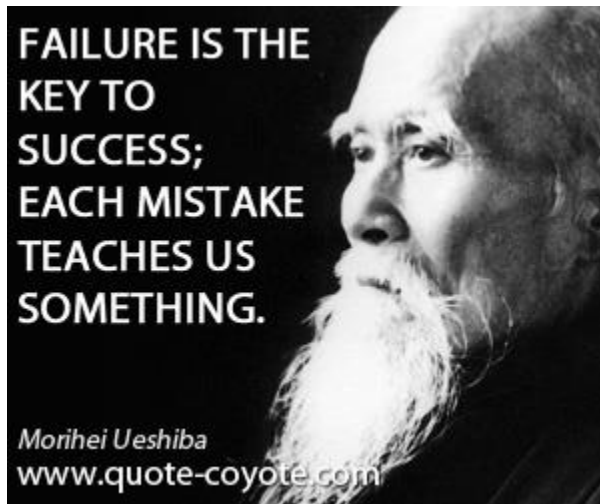
Inaad fashil ka baqataa waxay hoos u dhigeysaa awoodaada, hadaba inaad guuldarada qaadata oo aad ka barataa waxaad ogaataa iney kaa dhigeyso qof hal-abuur ah oo inuu guul gaarana ay fududahay.”

Frederick Skinner

“Fashilku markasta khalad maaha, waa waxa uu habboon ee aad sameyn karo duruuf goonni ah, fashilka dhabta ah waa inaad isku dayga ka joogsato, kuma khasbanid inaad noqoto qof dhameys tiran, waxaase muhiim ah inaad isku day la timaaddo duruufu si kasta ha-u-xumaato marnaba isku dayga haka joogsan.”

Morihei Ueshiba

“Fashilku waa furaha guusha, khald kasta waxbaan ka barenaynaa, guul lama gaari karo iyadoo aan la marin tijaabooyin fashil ah oo wax laga barto, waa mabda’ guud oo ku abuuran aadanah, laakiin waxaan ku illownaa duraafaha jira.”

Winston Churchill

“Guushu waa inaad guuldarrooyin isdaba joog ah la kulanto, adigoon dadaalkaaga marnaba ka gaabin, haddii aad la kulmeyso guuldarrooyin is daba jooga ah walina aad isku daygii waddo taas ayaaba ah guusha la sheegayo.”

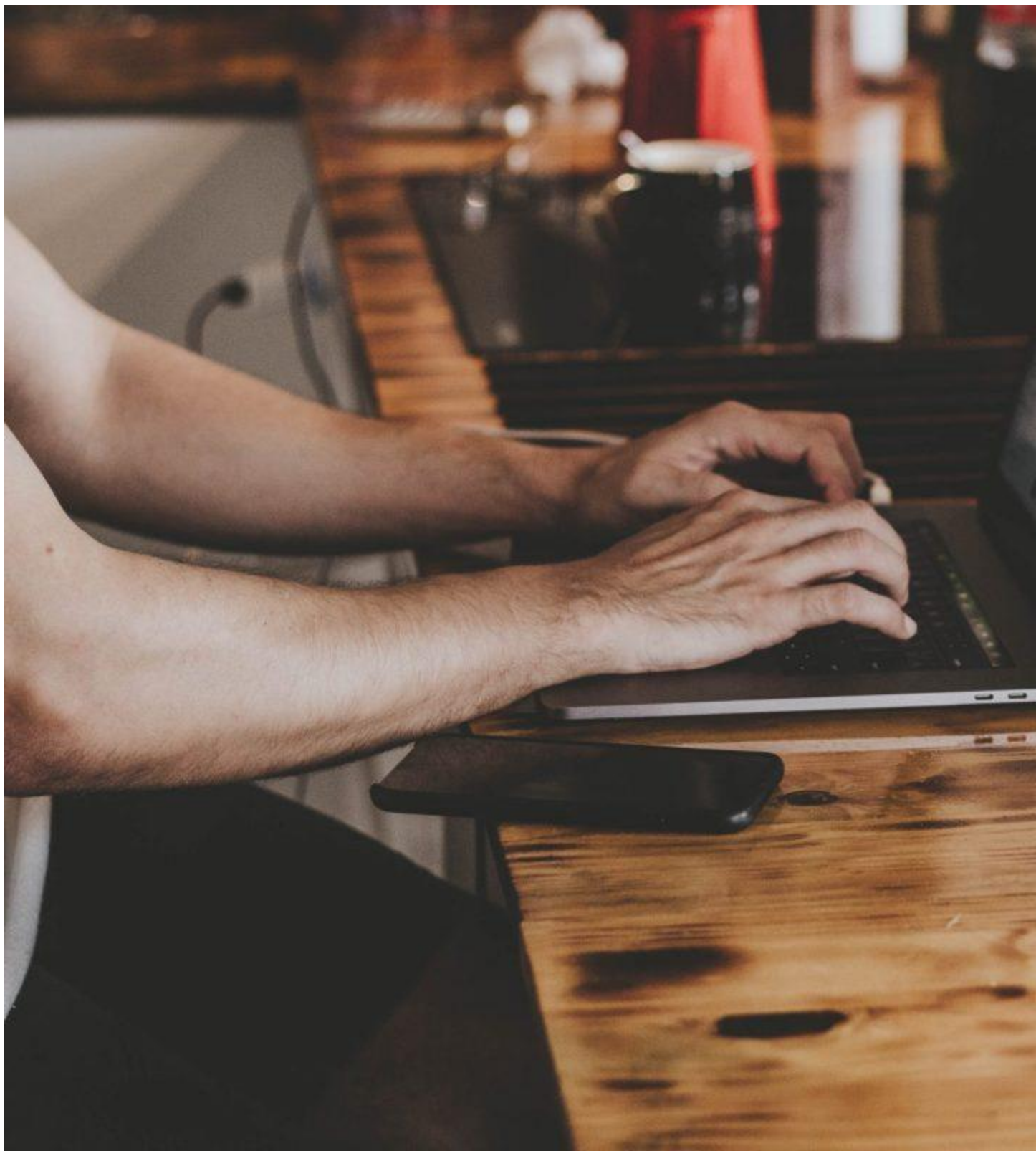
Ugu dambeyn, waxaa jira dadbadan oo aan ogeyn in guuldaradu ay tahay wadada loo maro guusha, marka aadse akhriso xikmadahaa sare waxaa hubaal ah iney wax iska bedeli doonaan aragtidaada dhanka guuldarrada.

4 Talaabo Oo Aad Waxkasta Isku Bari karto.

Mid kamid ah xirfadaha ugu muhiimsan inaad lahaato hadii aad rabato inaad nolosha guul ka gaadha, waa awooda aad waxkasta isku bari karto. Nolosha maanta waxay aad oga duwantahy noloshi hore.

Wagtigan lajoogo hadii aadan lahayn xirfado, waxa si fudud meesha kaaga saari kara dadka yaqaana wax kabadan waxa aad taqaano ama qaban karo wax kabadan waxaa aad qaban karto.

Qaar badan oo inagamid ah waxaa ka dhaadhacsan in aysan wax isbari karin ayna u baahanyihiin maclin mise qof u sharaxa. Waxaa jiro qaab badan oo aad waxkasta isku bari karto, kuwa soo socdana waa kuwa ka mid ah siyaaboyinkaas;

Sida Naftaada Loo Baro Waxkasta.

WWW.KORODHSO.COM

1.Isagoon Macalin Wax Ku Barin Ayaad Wax isbari Kartaa.

Ugu horeen waa inaad ogataa inaani maskaxdada faraq weyn u sameneynin inu qof wax si toos ah kuu baro ama inaa video ka daawado ama aad qoraal ku akhriso, Maskaxdaadana dhamaan wax yaabahani waa isku mid.

2.Ka Baro Xirfadaha Youtube-ka iyo Baraha Bulshada.

Wagtigan la joogo google waa macalinka ugu weyn aad wax ka baran karto xirfadkasta ee aad jeceshahy inaad barato.

Halka aad Facebook iyo waxyaabo kale oo aan ku anfacayn waqtigaaga ku luminayso,kafa'ideyso waqtigaaga oo ka baro internet-ka xirfadaha aad jeceshahay ee ku anfacaya.

3.Samee isku day iyo Ku Celcelin Badan.

Waa inaad ogataa in marka ugu horeysa ee aad bilawdo inaad wax isbarto inaad dan marka ugu horeysaba kuwada fahmi doonin.

Marka xigta na waxaad fahmi doonta si kasii fiican markii hore.Hore ha u quusan ee isku day iyo ku celcelin badan samay. Inaad hore u quusataa waxay kaa hor istageysa inaad naftaada waxbarto.

4.Kaantarool oo Carbi Naftaada.

Si aad u barato xirfad kasta oo aad rabto wa inaa kaantaroshaa oo aad carbisaa naftaada sababto ah markad rabto inaad waxyaabo cusub barato waxaad arki doonta adigo ka caajise.

Si aad u barato xirfadaha aad rabto, ha u ogalaan dareenadaadu iney kaa joojiyaan waxaa barashadeeda. Kahor imow dareemadaada waxaadna awoodi dontaa inaad naftaada waxkasta bart

XIGASHO AMA TIXRAAC

: Cadnaan Siciid Cige

; Daryeel Magazine

;Dawan media

; BY Abdi Aziz Sawarik

: Axmed Cabdi

: c/raxmaan axmed garaad soofe

; Ustaad Xasan Cabdi Maxamed

;Abdukadir Abdirahman Mohamed (CADNAAN)

; Kamaal marjaan

; Goob jog media ama maandeeq